БYХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Буряад Үнэн

КПСС-эй Бурядай обкомой, Улан-Удын горкомой,
Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй орган

№ 79 (8911)
АПРЕЛИИН
4
СУББОТО
1959 он

Сэн 20 мүнгэн.

МYНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

[С]овет хүнүүдые коммунистическэ үзэлтэйгөөр хүмүүжүүлхэ

[М]анай орон дотор коммунизм [ү]рэн далайсатайгаар байгуулха гэ[һэ]н агууехэ зорилго совет арадай [у]ياргдашагүй баатар хүсые бүри [ү]ээр бадаруулба. Хотодошье, [х]үдөөдэшье арад зомнай политическэ болон ажалай угаа ехэ дэб[ж]элтэтэйгээр долоон жэлэй түсэбые [х]угасаарһоонь урид дүүргэхын түлөө [тэ]мсэжэ байна. Бүгэдэ арадай эршэ [хү]тэ энэ тэмсэл соогуур шэнэ түхэ[ли]й мүрысөөн, эдэбхи үүсхэл орьёо [а]н дэлгэрнэ. Коммунистическэ [а]жалай бригаданууд, ударнигууд [үд]эр бүри олошорно.

[Ш]энэ арга боломжонууд элирүүлэн хэрэглэгдэжэ, долоон жэлэй түрүүшын жэлэй түсэбые амжалтатайгаар бэелүүлгэдэ зорюулагдана. [М]өөндо жэлэйхитэй сасуулхада, манай республика дотор энэ жэлдэ [т]оо абалгые 1, 8—2 дахин ехэ болгохо, хүдөө ажахын бусад продукци [бү]ри схээр абаха дайшалхы зорил табигдана. Энэ зорилгые бэелүүлхэ хэрэгтэ хубитаяа оруулхын [ту]ла колхознигой бүлэ бүхэн жэлэй [ту]шада 100 килограмм мяха, 100 [ли]тр һү, 100 үндэгэ, бууса шадахангаа газар дээрэһээ нэгэ тонно [ш]эжэтэ тэжээл ургуулжа, колхоздоо [ху]далдаха гэжэ Кударын аймагай [Ки]ровэй нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд шиидэбэ. Тиихэдэ Мухаршэбэрэй «Искра» колхозойхид хубиин [ажах]ада байһан 57 үхэр, 65 га[хай], 15 хони, 50 туулай, 250 шубуу [өө]эдынгөө хүсөөр шахажа таргалуулаад, гүрэндэ худалдахабди гэжэ мэдүүлээ. Совет хүнүүдэй патриотическа эрмэлзэл, үдэр бүриинь [их]шагай шанга эдэбхи үүсхэлтэ [аж]ал хадаа тэдэнэй коммунистическэ ушар ёһо мэдэрэлгынь улам [хү]ража байһые элитээр харуулна.

КПСС-эй XXI съездын түүхэтэ [ши]идхэбэринүүдые бэелүүлэн, пар[ти]йна комитедүүд, партийна, проф[сою]зай болон комсомолой организа[ци]нууд, манай олон мянган пропа[ган]дистнууд, агитаторнууд хүмүү[жү]улгын хүдэлмэриие һайжаруул[ха]ын тулада нилээд ехэ хүдэлмэри [яб]уулна. Соёл сурталай, гэгээрэлэй [эд]ы хүдэлмэриие һонирхолтой, [ой]лгосотой тодо, нүлөө ехэтэй бол[го]хын тулада шэнэ арганууд хэрэг[лэг]дэдэг болоҗо байна.

[К]ударын аймагай олонхи колхо[з]удай партийна организацинууд [па]ртиин XXI съездын шиидхэбэри[н]үүдые олониитэ зондо яһала һай[н]ар ойлгуулна. Жэшээлхэдэ, тус [ай]магай Куйбышевай нэрэмжэтэ [кол]хоздо пятница бүхэндэ политическэ хүдэлмэри ябуулха үдэр үн[гэр]гэдэг. Тэрэ үдэр бүхы агитаторнууд, лекторнүүд, элидхэл[ш]д участогуудтаа гаража, хөөрэлдөө үнгэргэдэг, элидхэл хэдэг. [Тэ]рэнһээ гадна «1965 ондо юун [бү]тээгдаад байхаб», «Долоон жэл [ба] аяншалга», «Гэр бүлын хэрэгэй тухай хөөрэлдэе», «Эхэнүүдтэ [ү]хэ зүбшөөл» гэхэ мэтын болон [ө]өр асуудалаар тематическа вечернүүд һонирхолтойгоор тэндэ үнгэргэдэнэ. Тиимэ вечернүүдтэ хүн [ү]олоороо сугларда г, олон асуудалнуудые һурадаг байха юм.

[Т]иибэшье Байкало-Кударын, Хо[ри]ин, Закаменай, Яруунын болон [за]рим хэдэн аймагуудай олохон [па]ртийна организацинууд ажалша[д]ай дунда ябуулагдадаг хүмүү[жү]улгын хүдэлмэриин, политическэ [агит]ациин удхые ходо шалганагүй, [тэ]рэнэй нүлөө бүри ехэ болгохын [ту]лада хэшээл оролдолго хүсэдөөр гарганагүй. Зарим аймагуудта партийна болон советскэ органуудай, илангаяа ажахын хүтэлбэрилэгшэд хүдэлжэ байһан газартаа, ударидажа ябаһан хүнүүдэйнгээ дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэри һулаар ябуулна. Гадна колхоз, совхозуудай, предприяти болон эмхи зургаануудай шиидхэжэ байһан тодорхой зорилгонуудтай холбоогүйгөөр, юрэнхы дээрэнь уряалһан, зориг жуулхы нүлөө багатай хөөрэлдөө үнгэргэхэ, лекци уншаха ябадал үшөөл үзэгдэһөөр.

Мүн научно-атеистическэ пропаганда муугаар эмхидхэгдэнэ. Хэзээдэшье үзэгдөөгүй түргэнөөр хүгжэжэ байһан советскэ эрдэм ухаан хүдөө зоной дунда ёһотой һайнаар тайлбарилагданагүй. Тиимэһээ шажанай мунхаг үзэлдэ этигэхэ, дасан сүмэ руу харгылха ябадал зарим газарта олошорно. Хуушан сагай үлэгдэл болохо: архи ууха, хулигаантаха, гүрэнэй болон ниитын зөөри хулгайлха, ажалай журам эбдэхэ гэхэ мэтын хорото үзэгдэлнүүдтэй үдэр бүхэндэ шангаар тэмсэдэггүй ушар бии байһаар. Коммунизм байгуулжа байгаа мүнөө үедэ хуушан сагай эдэ бузар бузагай үлэгдэлнүүдтэй яашье эбсэжэ болохогүй. Тиимэһээ эдэ дутагдалнуудые усадхаха тушаа партийна организацинууд шухала хэмжээ абаха зэргэтэй.

Совет арадай туйлаһан агууехэ илалтануудай, коммунистическэ байгуулалтын гүн ехэ удхашанарые тайлбарилан ойлгуулжа, партиин XXI съездын табиһан зорилгонуудые бэелүүлгэдэ олон түмэн ажалшадай хүсэл зориг бадаруулха гээшэ ниитэ-политическэ хүдэлмэриин гол зорилгонь болоно. Үзэл сурталай, политическэ хүмүүжүүлгын хүдэлмэри бүхы дээрээ байгша оной түсэбые амжалтатайгаар бэелүүлгэдэ зорюулагдаха зэргэтэй.

Коммунизмын хэрэгтэ үнэн сэхэ байхаар, коммунизмын дайсадтай эбсэшэгүйгөөр тэмсэхээр, ниитынгээ уялгые мэдэрэн, обществын аша туһада эдэбхитэйгээр хүдэлмэрилхөөр, бэе бэедээ нүхэрэй ёһоор туһалалсадаг байхаар совет хүнүүдые хүмүүжүүлхэ гээшэ партийна, профсоюзай, комсомолой организацинуудай шухалын шухала зорилго болоно. Тиимэһээ һайн бэлэдхэлтэй коммунистнууд, комсомолшууд болон үйлэдбэриин түрүүшүүлэй, интеллигенциин дундаһаа лектор, агитаторнуудые шэлэн олохо, тэдэниие һургаха, агитаторнуудай һургуули болон семинар эмхидхэхэ хэрэгтэ онсо анхарал табигдаха ёһотой. Агитатор болбол хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ойлгосотойгоор, тодоор ябуулхаһаа гадна, ажал хэрэг дээрээ, ниитэ гүрэнэй аша туһа сахиха талаар өөрөө үльгэр жэшээ бусадта харуулжа ябаха уялгатай. Тиигэбэл тэрэнэй үгэ хүндэтэй, хэһэн хүдэлмэринь нүлөө ехэтэй байха бшуу.

Манай газетэнүүд хөөрэлдөө, элидхэл хэхэдэ туһалха һонин материалнуудые хэблэжэ, совет хүнүүдые коммунистическэ үзэлтэйгөөр хүмүүжүүлхэ арюун нангин хэрэгтэнь пропагандистнууд болон агитаторнуудта ходо туһалжа байха ёһотой.

Республикын колхозуудта трактор болон хүдөө ажахын машинануудые заһабарилга тухай

1959 оной апрелиин 1-нэй мэдээн

(Түсэбэй дүүргэлтэ процентээр)

[Ай]маг	Тракторнууд	Анзаһанууд	Трактоай сеялкэнүүд
[Бай]кало-Кударын	119,4	137,8	127,3
[Ба]ргажанай	90,3	98,2	79,4
[Бау]нтын	—	—	—
[Би]чурын	103,2	97,6	88,4
[Зэ]дын	95,8	102,0	87,0
[Яр]уунын	87,1	89,8	118,8
[Заи]грайн	231,4	106,9	141,5
[Зака]менай	122,5	81,3	53,3
[Иво]лгын	83,7	92,5	67,3
[Каба]нскын	105,4	150,0	116,3
[Хэжэ]нгын	120,0	138,0	134,2
[Ку]дарын	77,2	102,1	88,0

Аймаг	Тракторнууд	Анзаһанууд	Трактораи сеялкэнүүд
Курумканай	85,3	50,6	80,3
Кяхтын	90,6	119,2	93,0
Мухаршэбэрэй	107,6	99,5	103,6
Ахын	—	—	—
Прибайкальска	85,1	120,6	78,6
Хойто-Байгалай	—	—	—
Сэлэнгын	100,9	122,7	91,4
Тарбагатайн	113,2	129,1	150,9
Ториин	98,0	100,0	120,0
Түнхэнэй	96,7	106,3	94,4
Хориин	83,3	188,6	111,6

РЕСПУБЛИКЫН КОЛХОЗ, СОВХОЗУУДАЙ ХАБАРАЙНГАА ТАРИЛГАДА ХЭР БЭЛЭН БОЛООД БАЙҺЫЕНЬ

МАРТЫН 26-ҺАА АПРЕЛИИН 5 ХҮРЭТЭР ОЛОНИИТЫН ХҮСӨӨР ШАЛГАЖА ҮЗЭЕ

1959 АПРЕЛЬ 4 СУББОТО

Мүнөөдэр—шалгалтын юһэдэхи үдэр

Эмхитэйгээр хүдэлдэг звено

Сүхэ голой элдин талада нэмжыһэн тариалангай үргэн поли. Оньһон аргаар хүмэрдэг тэргэ дээрэ обойтор аргал шэбхэ ашаһан «Беларусь» трактор Хотогорой поли дээрэ ашаагаа түргөөр буулгаад, нуурай саана байһан фермэ тээшэ яаралтайгаар бусана. Хэдэн минутын үнгэрөөд байхада мүнөөхи тракторнай дахин поли тээшэ ошоно. Иигэжэ механизаторнууд үдэртөө поли дээрэ 50 гаран тонно наг шэбхэ гаргана.

Эдэнэр Кяхтын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой Намсарай Жигжитовэй хүтэлбэрилдэг кукуруза ургуулха звеногой гэшүүд гээшэ.

Колхозой правлени, партийна эхин организаци трактористаар хорёод гаран жэлдэ хүдэлжэ байһан дүй дүршэл ехэтэй механизатор Намсарай Жигжитовые кукуруза ургуулха звеногой хүтэлбэрилэгшөөр томилһон байна. Үнэн сэхэ ажалаараа шалгарһан үнинэй механизатор нүхэр Жигжитов улад зоной дунда хүндэтэй болонхой. Һаяхан болоһон тоосоото-һунгалтын суглаан дээрэ хуушанай механизатор колхозой правлениин гэшүүнээр һунгагдаа.

Энэ звенодо үрэжэл һайнтай 100 гектар газар даалгагдажа үгтөө. Мүн звеногойхид кукурузаһаа гадна, 100 гектар сабшалан даажа абанхай.

Звеногой гэшүүд гектар бүриһөө 300 центнер кукурузын эшэ намаа, 15—20 центнер үбһэ ногоо хуряаха гэһэн уялгануудые абаад, габшагайгаар хүдэлжэ байна.

Кукурузашад хэлэһэн үгэдөө хүрэхын түлөө ехэхэн оролдолго гаргана. Мүнөө тэдэнэр кукурузын поли дээрэ 1200 тонно наг шэбхэ зөөгөө. Тиихэдээ сабшалан дээрэ 400 тонно шэбхэ гаргагданхай.

—Үрэһэ хүрэнгөеэ томо жэжээрнь илгажа, хороор угаажа тарихабди. Утаашань, хүндэлөөшэнь зүрууд хоорондын элдүүрилгэ хэхын тулада имагтал квадратно-гнездовой аргаар тарилга хэгдэхэ юм,— гэжэ нүхэр Жигжитов хөөрэнэ. Квадрат зүбөөр гаргахын тулада кукурузашад «СКГ-6» сеялкэ шудалжа, кукуруза ургуулха агротехникэтэй танилсана.

Газарай хүрьһэнэй 10 градус дулаасахада, майн һүүл багаар кукуруза таригдажа эхилхэ юм. Ургамалай газарһаа бултайжа эхилээд, 15—20 хоноод байхада түрүүшынхеэ уһалха юм. Кукурузын поли болон сабшалангые оньһон аргаар гэхэ гү, али хүсэтэй насосоор уһалха байна. Хэрбээ ган гасуур жэлэй болоо һаа, тарилгаяа хоёр—гурба дахин уһалха түсэбтэй. Ургамалай ургажа байха үедэ минеральна тэжээл газарай хүрьһэндэ тараагдаха юм.

Колхозой правлени кукуруза ургуулагшадай ажалай түлөөһые мүнгөөр сэхэ түлэдэг болоо. Жэшээлхэдэ, нэгэ тонно наг шэбхэ зөөхэдөө 3 түхэриг 50 мүнгэ абаха жэшээтэй.

Мүн хэды шэнээн кукурузын эшэ намаа, үбһэ ногоо хуряагааб, тэрээнһээнь звеногой гэшүүдэй түлбэри дулдыдаха байна. Тиимэһээ кукурузашад шадаал һаа кукурузын болон үбһэ ногооной баян ургаса абаха гэжэ оролдохо болоно.

Б. Дабаев.

Республикын колхоз, совхозуудта орооһото ургамалай, хартаабхын үрэһэ хүрэнгэ бэлдэлгэ тухай

1959 оной апрелиин 1-нэй мэдээн

Аймаг	Үрэһэ хүрэнгын бэлдэгдэһэниинь (проц.)	Хартаабхын үрэһэн (проц.)
Байкало-Кударын	102,9	51,6
Баргажанай	78,7	48,0
Баунтын	24,0	15,6
Бичурын	93,6	55,8
Зэдын	88,5	22,0
Яруунын	89,9	6,8
Заиграйн	68,1	20,8
Закаменай	91,4	48,5
Иволгын	79,8	31,2
Кабанскын	102,6	40,1
Хэжэнгын	88,8	9,1
Кударын	112,1	63,4
Курумканай	89,1	56,9
Кяхтын	73,9	40,8
Мухаршэбэрэй	96,3	49,0
Ахын	—	—
Прибайкальска	96,0	30,5
Хойто-Байгалай	—	—
Сэлэнгын	79,2	33,7
Тарбагатайн	98,5	48,0
Ториин	101,5	40,5
Түнхэнэй	97,7	80,6
Хориин	62,8	13,5
СОВХОЗУУД:		
Бичурын	136,2	33,9
Борьёогой	90,7	35,0
Яруунын	104,1	61,1
Иволгын	—	—
Кабанскын	104,8	80,0
Кяхтын	74,4	27,0
Сэлэнгын	71,2	31,5
Хориин	56,5	5,6
«Эрдэм»	90,1	—

Һурагшад 244 гектарта тарилга хэхэнь

Мухаршэбэрэй дунда һургуулида 189 һурагшадһаа бүридэһэн үйлэдбэриин бригада эмхидхэгдээ. Звено бүхэндэ тусхай газар даалгагдажа үгтөө, мүн хэхэ хүдэлмэринь тодорхойлогдонхой.

«ХТЗ-7», «Универсал-2», «КДТ-35», «НАТИ-СТЗ» маркын тракторнууд, «С-4» комбайн, автомашина болон хүдөө ажахын бусад зэр зэмсэгүүд тэдэнэрэй мэдэлдэ үгтэнхэй.

Бригадынхид мүнөө жэл «Коммунизм» колхоздо 240 гектарта тарилга хэхэнь. Тэрэ тоодо шэниисэ—120, хара таряа—40, овёс—50, кукуруза—20, сахарай свёкло— 10 гектарта тариха байна. Мүн дүрбэн гектарта огородой эдеэ таряад, ургасыень хуряажа, колхоздо тушааха юм.

Багшанарайнгаа хүтэлбэреэр ажаллажа, һурагшад үбэл 80 гектар тариаланда саһа тогтооһон, 200 центнер наг шэбхэ гаргаһан, 350 центнер үрэһэ сэбэрлэһэн, 50 центнер үнэһэ суглуулһан байха юм.

Эдэ үдэрнүүдтэ үрэһэнэй таряа сэбэрлэжэ, наг шэбхэ полидо гаргажа байнхай. Огородой звеногойхид рассада һуулгаха парнигуудаа бэлдэжэ эхилбэ.

Наймадахи, юһэдэхи классай һурагшад ажал хэхынгээ хажуугаар хүдөө ажахын машинануудые шудалан үзэжэ, ябуулжа һурана.

А. Сельверов.

ОРОНОЙМНАЙ НИИСЛЭЛ—МОСКВАДА

Химиин талаар СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Гүрэнэй комитедэй автоматикын туршалгын-конструкторска бюро химическа предприятинуудые автоматическаар хүдэлгэдэг болгохо тусхай приборнуудые ухаалан зохёодог, бэлэдхэдэг юм. **Зураг дээрэ:** инженер В. П. Титов «ФКЖ-1» гэжэ фотокалориметрые туршалгада бэлэдхэжэ байна.

ТАСС-эй фотохронико.

ШЭНЭ ТОРГОН БYД

Щербаковой нэрэмжэтэ бүд нэхэлгын комбинат эхэнэрнүүдэй зунай пальтодо хэрэглэгдэхэ шэнэ янзын шэршүү бүд энэ жэлдэ нэхэжэ эхилбэ. Тэрэшэлэн галстук оёхо олон янзын бүд нэхэнэ. Комбинадай нэхэһэн торгоор 2,5 миллион галстук оёгдохо юм.

ЗYYН, ХОЙТО ЗYГЭЙ РАЙОНУУДТА ОШОНО

Ороной холын районуудта хүдэлхые хүсэһэн москвагайхиды һуулгаһан поезд недели бүри ниислэл хотоһоо гарана. Һүүлэй нэгэ поездоор Магаданска область ошохоёо хэдэн зуугаад хүн мордобо.

Лихачевой нэрэмжэтэ автомобильна, 1-дэхи подшипникова, бага литражна автомобильна заводуудай болон бусад предприятинуудай хэдэн олон токарьнууд, слесарьнууд, фрезеровщигууд һаяар Яхад ошохо болоо.

БАГШАНАРАЙ СОЁЛОЙ УНИВЕРСИТЕТ

Городой багшанарай байшангай дэргэдэ соёлой университет нээгдэбэ. Түб хотын хэдэн зуугаад багшанар, дээдэ һургуулинуудай студентнэр эндэ һуралсажа, эрдэм мэргэжэлээ дээшэлүүлнэ. Эндэ театр, кино, техникэ болон хүгжэмэй асуудалнуудаар лекци, хөөрэлдөөн үнгэргэгдэнэ.

Дутагдалнуудаа дары усадхаха

Урин дулаан үдэрнүүд болоҗо, Хүнтэйн үргэн уужам талын саһан хүсэд хайлаба.

—Газар гэдэжэ эхилээ. Иимэшүү дулаан үдэрнүүдэй болоҗо байгаа һаань, апрелиин 10-һаа борнойлжо эхилхэбди, — хэжэ Курумканай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой тракторно-тарян ажалай бригадын бригадир нүхэр Раднаев хэлэнэ.

Энэншье зүйтэй. Хабарай тарилгын эхилтэр тоотой үдэрнүүд үлөө. Гэбэшье Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозойхид хабарайнгаа тарилгада үшөөл хүсэд бэлдээдүй байна. Колхоз энэ жэлдэ 2500 гектарта орооһо таряа, 1100 гектарта тэжээлэй ургамалнуудые, тэрэ тоодо 400 гектарта кукуруза тариха юм. Эдэ бүгэдэ 2370 гектар хабарай, 500 гектар намарай пар дээрэ таригдаха. Тиигэжэ тус колхоз тарилгынгаа ехэнхи хубиие пар дээрэ хэхэнь гээшэ.

Үнгэрэгшэ жэл орооһо тарянай һайн ургаса хуряаһанай ашаар, энэ колхоз тарилгадаа хүсэд хүрэхэ үрэһэ хүрэнгөеэ хаажа шадаһан байна. Бэлэдхэгдэһэн үрэһэнииинь булта сэбэрлэгдэжэ, тарилгын шанарта хүргэгдөө. Мүнөө жэл колхозойхид орооһо таряагаа гол түлэб хэрээһэлүүлэн тарихаар хараална. Тиимэһээ гектар бүридэ 180 килограмм шэниисын үрэһэн бэлдэгдээ.

Гэбэшье кукурузын, наран сэсэгэй үрэһэн үшөө бэлдэгдээгүй байна. Эдэ ургамалнуудай, мүн овощиин үрэһэн «Заготзерногой» пунктһаа шэниисын үрэһөөр андалдан абтаха байгаа. Теэд колхоз андалдаха шэниисэеэ «Заготзерногой» пунктда тушаагаагүй байһан дээрэһээ хэрэгтэй үрэһөеэ абанагүй.

Техникын талаар. «Газарай шииг нойтотой байхадань эртын орооһо таряае 7 үдэр соо, бусад ургамалнуудые 3—4 үдэртэ тарижа дүүргэхээр хараалаабди» гэжэ тракторно-тарян ажалай бригадын бригадир нүхэр Раднаев мэдүүлнэ. Үнэхөөрөөшье колхозой гэшүүд бригадирайнгаа хэлээшые бэелүүлхээр зоригжонхой байна. Тус колхоз машина, техникээр баян юм. Мүнөө 19 трактор, тарилгын сеялкэнүүд, 12 плуг, 120 борной болон бусад техникэнь һайнаар заһабарилагданхай. Гэбэшье техникын заһабарида зарим тэды дутагдалнууд бии. Нэрлэн хэлэхэдэ: «ДТ-54» маркын нэгэ трактор РТС-тэ заһабарилагдаһан аад, мүнөө хүдэлгэгдэнэгүй. Юуб гэхэдэ, муудашаһан частьнуудынь һэлгэгдээгүй үлэшэһэн байгаа. Мүн кукуруза тариха хоёр сеялкэ аали нобшоор заһабарилагдажа байна.

Газар үтэгжүүлгэ, уһалалгын талаар. Колхоз мүнөө жэл таряалан дээрээ 7 мянган тонно аргал шэбхэ гаргаха түсэбтэй. Энэ хүдэлмэринь апрелиин 15 болотор дүүргэгдэхэ ёһотой һэн. Теэд тус колхозойхид наг шэбхэ зөөхэ хүдэлмэреэ тон һулаар ябуулжа байна. Апрелиин 1-нэй мэдээгээр кукурузын полинууд дээрэ 1600 тонно аргал шэбхэ гаргагдаа. Тэрэнь кукурузын газарай гектар бүридэ оройдоол 4 тонно хүртэнэ. Кукурузын газарые үтэгжүүлхэ хүдэлмэриин хангалтагүйгөөр ябуулагдажа байһыень колхозой партийна эхин организациин секретарь нүхэр Дмитриев «наг шэбхэеэ холын фермэ, отаранууднаа зөөһэн дээрэһээ тиигэжэ удаарашообди» гэжэ тайлбарилна. Энэншье нэгэ талаараа зүйтэй, теэд һүүлэй үдэрнүүдтэ дүтын фермэ, отаранууднаа наг шэбхэ зөөгдэбэшье, поли дээрэ бирата й ехээр гаргагдаагүй. Мүнөө Хонхинын, Алтайн Эбэрэй малай фермэнүүдэй газаа 700 гаран тонно наг шэбхэ бэлдэгдэнхэй. Мүнөө наг шэбхэ зөөлгэдэ 15 колхозник, 3 автомашина, 2 «Беларусь» трактор хүдэлнэ. Теэд иимэ техникэтэй эды олон ажалшад хүдэлһэн аад, хүдэлмэреэ һулаар ябуулжа байһаниинь гэмшэлтэй.

Хонхино гэжэ газарта 270 гектарта кукуруза таригдаха байна. Энэ газарые һайрамай уһаар уһалхын тула колхозойхид нилээдгүй ажаллаба. Һаяхан зуу шахуу хүнэй хабаадалгатай воскресник эндэ үнгэргэгдэжэ, 300 километр утатай уһалууриин канава сэбэрлэгдээ, тиигэжэ таряанай газар дээрэ уһан гаргагдаба. Мүнөө эндэ 6 гэшүүдһээ бүридэһэн лугэводуудай звено кукурузынгаа газар уһалжа байна. Энэ звеное дүй дүршэлтэй луговод коммунист Буда Бадареевич Яковлев хүтэлбэрилнэ.

Эмхидхэлэй хүдэлмэриин талаар. Хабарайнгаа тарилгые хаһа сагтань үнгэргэхын тула колхозой правлени тусхай түсэб табижа, заседани дээрээ баталаа юм. Гадна тракторна агрегадуудые хүтэлбэрилхэ хүнүүд, трактористнуудай туһалагшад томилогдоо. Тиихэдэ ахалагша сеялкэшэдээр комбайнернууд хүдэлмэрилхэ байна. Энэнь ехэ һайшаалтай. Юуб гэхэдэ, мүнөө тарилга хэһэн комбайнернууд тэрэл газараа намар хуряаха юм.

Колхозой правлени, партийна организаци механизаторнуудай байра байдалые һайжаруулха асуудалда анхаралаа горьтойгоор хандуулна. Мүнөө жэл Харганын полевой станда 30 хүнэй байха 6 таһалгатай байра шэнээр баригдаа. Мүн эндэ шэнэ бани баригдажа байна.

Гэбэшье эмхидхэлэй хүдэлмэридэ зарим тэды дутагдалнууд бии. Кукуруза ургуулха хоёр агрегат эмхидхэгдэжэ оньһожоруулагдаха. Хонхинын участогта хүдэлмэрилхэ агрегадайхидай кукуруза тарижа, ургуулха талаар зарим тэды дүй дүршэлтэй байбашье, нүгөөдэ Алтайн участогта хүдэлхэ кукурузашадынь дүй дүршэл багатай юм. Теэд мүнөө болотор кукурузашадай һуралсал эмхидхэгдээгүй. Колхозой агроном нүхэр Очиров «һаяар өөрынгөө тушаалһаа гарахамни» гээд мүртэй юумэ хээгүй байшоо.

Дээрэ хэлэгдэһэн баримтануудые хараад үзэхэдэ, Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз хабарайнгаа тарилгада яһала бэлэдхэл ябуулбашье, дутуу дунда зүйл үшөөл бии. Тус колхозойхид тарилгын эхилтэр бии байһан дутагдалнуудаа гүйсэд усадхаха зэргэтэй.

Рейдовэ шалгалтада хабаадагшад:

Б. Дармаев, Курумканай аймгүйсэдкомой түсэблэлгын таһагые даагша, **О. Намжилон,** колхозой гэшүүн, хүдөө бэшэгшэ,
О. Раднаев, манай корр.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

Коммунистнуудай үүсхэлээр

Партиин XXI съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые Кяхтын аймагай Калининай нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд халуунаар угтан абаа.

Колхозой гэшүүд өөһэдынгөө арга боломжонуудые һайса тооложо үзөөд, долоон жэлэй түрүүшын жэлдэ — 1959 ондо нёдондонойхидо орходоо мяха —2, һү —1,4, ноохо —1,3 дахин ехээр абаха зорилго табяад, тэдэнээ бэелүүлхын түлөө тэмсэжэ байна.

Энэ жэлдэ мяха абалгые хоёр дахин дээшэлүүлхын тулада колхозой коммунистнууд (парторганизациинь секретарь нүхэр Д. Ц. Цыденжапов) горьтойхон оролдолго үүсхэл гаргажа, үнэтэ дурадхалнуудые оруулна.

Жэшээлхэдэ, урда жэлнүүдтэ ниитын малда тэжээл багаар бэлдэгдэдэг, энээндэ горьтой анхарал хандуулагдадаггүй байһан юм. Тэжээл бэлэдхэлэй халуун үедэ зарим колхозингууд өөһэдтөө үбһэ сабшажа, тэжээл бэлэдхэлгэдэ хабаададаггүй һэн. Тиигэжэ үнгэрһэн жэлдэ колхоздо сабшалангай гектар бүриһөө оройдоол 2,5 центнер үбһэн хуряагдажа, ниитын мал бүдүүн тэжээлээр (һолоомо оролсоно) арайхан гэжэ 38 процент хангагдаһан байна.

Мүнөө коммунистнуудай үүсхэлээр үбһэ, тэжээлэй ургамалнуудай ургасые эрид дээшэлүүлхын түлөө тодорхой хэмжээ-ябуулганууд хараалагдаад, бэелүүлэгдэжэ эхилээ. Нэн түрүүндэ тэжээл бэлэдхэлгэдэ бүхы колхозингуудые хабаадалсуулха хэрэгтэй. Энээнэй тула колхозой правлени колхозингуудай 9 һарын туршада олоһон ажалта үдэртэнь бэлэдхэгдэһэн бүхы үбһэнэйнгөө 10 процентые хубааха гэжэ шиидэбэ. Тиигэбэл колхозингууд тэжээл бэлэдхэлгэдэ эдэбхитэйгээр хабаадаха болоно.

Тиихэдэ шэмэтэ тэжээл болохо кукурузын үндэр баян ургаса абаха зорилгоор кукуруза ургуулха гурбан звенонууд эмхидхэгдэбэ. Харанхын комплексно бригадын нүхэр Цыдыповэй хүтэлбэрилдэг звеногойхид кукуруза тариха 50 га поли дээрэ гектар бүриин 30 тонно наг шэбхэ зөөжэ гаргаад, тарилгадаа бэлэдхэжэ байна. Тус звеногой гэшүүд үбэлдөө халяажа хүргэһэн тошоной үһаар поли, сабшалангаа үһалжа эхилээ. Тэдэнэр гектар бүриһөө 300 центнерһээ бага бэшэ кукурузын ногоон эшэ набша абаха зорилго табинхай. Мүн Усть-Кяхтада 2 звено поли дээрэ наг шэбхэ гаргажа байна. Ургаса багатай, һөөг бургааһаар дарагдаһан сабшалангай зарим газар һайжаруулагдажа захалаа. Энэ хүдэлмэри һөөг бургааһа отолдог тусхай машинаар хэгдэнэ.

Мяха абалгые хоёр дахин дээшэлүүлхэ тухай асуудал партийна суглаанда зүбшэн хэлсэгдэжэ, коммунистнууд нүхэд Будажапов, Добеев, Григорьев гэгшэдэй дурадхалаар иимэ шиидхэбэри абтаа: үнеэтэй, малтай коммунист бүхэн энэ жэлдэ 10 тахяа болон тугал гү, али буруу, хони, ямаа, гахайн али нэгэнние шахажа колхоздоо худалдаха. Мүн 50 литр һү колхоздоо худалдаха гэжэ шиидхэгдээ.

Коммунистнуудай энэ үүсхэлые колхозой хамтын суглаан халуунаар дэмжээ. Суглаан дээрэ колхозник бүхэн 10 тахяа шубуу, хубидаа баридаг малайнгаа заримые колхоздоо худалдаха гэһэн шиидхэбэри абтаба.

Тиигэжэ эгээл түрүүлэн коммунист нүхэр Добеев нэгэ тугал һаяхан колхоздоо худалдаба. Мүнөө үедэ колхозингуудһаа, хүдэлмэришэдһөө болон алба хаагшадһаа түрүүшын 10 толгой эбэртэ бодо мал худалдан абтаа. Энэ хүдэлмэри мүнөө үргэлжэлһөөр.

Гадна колхоздо бэлшээн таргалуулха эрье хонидой хоёр отара, эбэртэ бодо малай нэгэ гүүртэ эмхидхэгдээ. Эдэ фермэнүүдтэ мал адуулагшадаар дүй дүршэл ехэтэй малшад томилогдонхой. Харууһалжа байһан малаа тобир тарган болгожо, хони 50 килограммһаа, эбэртэ бодо мал 280—300 килограммһаа, гахай 70 килограммһаа дээшэ шэгнүүртэйгээр гүрэндөө тушааха гэһэн зорилго малшад урдаа табяад ажаллана.

Абаһан уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэхын тула колхозой партийна организаци коммунистнуудаа ажахын гол һалбаринуудаар зүбөөр хубаарилжа табихые оролдоно. Мүнөө колхозой 35 коммунистнуудай 20-ниинь мал ажал дээрэ ажаллана. Энэ жэлдэ гахайн фермэ дээрэ коммунист Полуянов, хонин ажал дээрэ урдань механизаторнууд байһан Цыбденов, Будажапов, бэлшээн таргалуулха малай гүүртэ дээрэ нүхэр Жидов, һүнэй фермэдэ нүхэр Лазарев гэгшэд эльгээгдэжэ, ажал хүдэлмэриин һайн жэшээ харуулна. Жэшээнь, энэ үбэл хурьгадай гарзалжа эхилһэн отара дээрэ коммунист нүхэр Будажапов эльгээгдэһэн байгаа. Нүхэр Будажапов хонишодой дунда ойлгууламжын хүдэлмэри һайнаар ябуулжа, өөрынгөө жэшээтэ ажалаар хонишодые элсүүлжэ, түл гарзалгые дары сагтань болюулһан байна.

Гэхэтэй хамта, колхозой партийна организациин хүдэлмэридэ дутагдалнууд бии. Мал ажал дээрэ коммунистнууд үшөөл үсөөн хүдэлнэ. Партиин XXI съездын шиидхэбэринүүдые колхозингуудта тайлбарилан ойлгуулха хүдэлмэри үшөөл һулаар ябуулагдана.

Д. Болхоев, манай корр.

Улан-Удын «Труд» артелиин оёдолшон Валентина Дамбинова жэшээтэ ажалаараа шалгарна. Нүхэр Дамбинова халаанайнгаа даабари 250 процент хүрэтэр дүүргэнэ. **Зураг дээрэ:** Валентина Дамбинова.

Н. Сафроновой фото.

Нүүрһэшэдэй ажалынь оньһожоруулагдана

Галуута-Нуурай нүүрһэ малтагшадай ажалынь жэл ерэхэ бүри оньһожоруулагдана. 1940-өөд оной үедэ шахтын һаял байгуулагдажа байхада шахтануудтахи ехэнхи ажалынь гараар, морёор бүтээгдэдэг байһан юм. Харин мүнөө үедэ шахтануудта бүтээсэ ехэтэй орёо оньһон машинанууд ажаллана.

Нүүрһэ малтадаг «Горняк», «Донбасс» гэжэ комбайнуудай хүдэлдэг болоһонһоо хойшо хүдэлмэришэдэй ажалынь нилээд хүнгэрөө. Хэрбээ урдань нүүрһэтэй вагонеткэнүүдые хүнүүдэй бэеэрээ түлхидэг байгаа һаань, мүнөө электровозууд ябадаг болонхой. Гадна нүүрһэ зөөдэг элдэб транспортёр, түхеэрэлгэнүүд шахтануудта олоор тодхогдожо байна.

Рудоуправлениин олон тоото инженернүүд болон техническүүд, хүдэлмэришэд партиин XXI съездын шиидхэбэринүүдые дүүргэхын зорилгоор уралан нарижуулгын дурадхалнуудые оруулжа, нүүрһэнэй шанар һайжаруулха, үнэень химдаруулха тушаа ехэ ажал хэнэ.

Шахтануудта автоматическа түхеэрэлгэнүүд мүн лэ олоор хэрэглэгдэдэг болоно байна.

Ф. Моренец.

~~~ СОВЕТСКЭ СИБИРЬТЭ ~~~

ЦЕМЕНТЫН ЗАВОДОЙ БАРИЛГА

Кемерово. Манай орон доторхи томохон цементын завод эндэ Шопки город шадар баригдажа байна. Энэ хадаа хүсэд оньһожоруулагдаһан предприяти болохо юм. Һайн шанартай цементһээ гадна известково, барилгын болон хайр шулуу гаргаха байна. Заводой түрүүшын ээлжээн 1962 ондо ашаглалгада үгтэхэ. Тиигэжэ Кемеровскэ экономическа райондо цемент үйлэдбэрилгэ 1965 ондо 3, 5 дахин, шэл— 5 дахин ехэ болохонь.

АЛТАЙДА БҮТЭЭГДЭДЭГ МОТОРНУУД

Мотор бүтээдэг Алтайн заводто «СК-3» маркын комбайнда табигдаха мотор һаяхан шалгагдажа дүүрэбэ. Энэ жэлдэ хэдэн мянган мотор тус предприяти бүтээн гаргаха байна.

Долоон жэлэй туршада тус завод бүри ехэ болохо юм. Эндэ шэнэ түхеэрэлгэнүүд тодхогдохо, заводой хажууда техникумэй, машина бүтээлгын институдай филиалай, һуралсалай комбинадай байшангууд баригдахаар хараалагдана.

ПРОФСОЮЗУУД ҺУРГУУЛИДА ТУҺАЛНА

Томск. «Ажабайдалтай һургуулиин холбоо барисаае бэхижүүлхэ, СССР дотор арадай гэгээрэлые саашадань хүгжөөхэ тухай» Хуулиие дүүргэхэ хэрэгтэ профсоюзуудай хабаадалга тухай асуудал профсоюзуудай областной Соведэй пленум дээрэ зүбшэн хэлсэгдэбэ.

«Томкабель» завод 24-дэхи дунда һургуулида мастерской түхеэржэ, физикын, электротехникын кабинет, теплицэ барижа үгэбэ. Тиихэдэ тус һургуулиин һурагшад энэ заводто үйлэдбэриин һуралсал гарана.

СОЁЛОЙ УНИВЕРСИТЕДҮҮД

Эрхүү. Февралиин эхеэр нээгдэһэн соёлой университет бүхы дуратайшуулые абажа шадаагүй һэн. Мүнөө хүндэ машина бүтээдэг Куйбышевай нэрэмжэтэ заводто хоёрдохи соёлой университет нээгдэбэ. Энэ университедтэ 200-гаад залуу хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд ябажа хүгжэм, театр, киногой түүхэ шудална.

Ойрын сагта Ангарск городто соёлой университет нээгдэхэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: **Сталинск.** Кузнецкэ металлургическа комбинат дээрэ баригдажа байһан долоодохи коксово батарей харуулагдана.

ТАСС-эй фотохронико.

ЭГЭЭН ХОЙТО ЗҮГЭЙ ГИДРОЭЛЕКТРОСТАНЦИ

Манай ороной эгээн хойто зүгэй Макаманска гидроэлектростанциин барилга түлэг дундаа ябажа байна. Уһа хааха плотинада жэлэй дүүрэтэр 41,5 мянган кубометр бетон шудхаха уялга барилгашад абанхай.

30 МИЛЛИОН ТҮХЭРИГ АЛМАГДАБА

Чита. Читын экономическа районой предприятинуудаар 6 мянга гаран уралан нарижуулагшад, ухаалан зохёогшод тоологдоно.

Букачачинска шахтоуправлениин инженер М. С. Болонтэй түрүүтэй уралан нарижуулагшад нүүрһэ малтаха шэнэ технологи зохёобо. Мүн Петровско-Забайкальска металлургическа, машина бүтээдэг, станок бүтээдэг заводуудта олон үнэтэ дурадхалнууд ороно. Эдээниие үйлэдбэридэ нэбтэрүүлһэнэй ашаар 30 миллион түхэриг һүүлэй үедэ алмагдаба.

ХҮДӨӨГЭЙ ТЕАТРЫН СТУДИ

Барнаул. Алтайн хизаарай Мамонтово тосхоной культурын байшангай дэргэдэхи театрынхид ажалшадай дунда магтаалтай болоо. Энэ театрта 35 хүн—багшанар, механизаторнууд, «Красный пахарь» колхозой гэшүүд хабаадалсана. Тэдэнэр К. Треневэй «Любовь Яровая», К. Симоновэй «Русские люди» болон А. Корнейчугэй, А. Н. Островскиин зүжэгүүдые табиһан байна.

ШЭНЭ УЯЛГА АБЛАБА

Эрхүүгэй областиин хүдөө ажахын түрүүшүүлэй зүблөөн боложо, тэрээндэ 1000-аад хүн хабаадаба. Мүн эндэ эрхүүтэйхидтэй мүрысэдэг Кемеровскэ областиин түлөөлэгшэд ерэһэн байгаа.

Зүблөөндэ хабаадагшад социалистическэ шэнэ уялгануудые абаа. 1959 ондо мяха абалгые 1,6 дахин ехэ болгохо, үнеэн бүриһөө колхозуудта—2230 литр, совхозуудта—2600 литр һүн һааха гэжэ шиидэбэ. Шубуудай тоо толгой 2,7 дахин олошорхо юм.

(ТАСС).

Зураг дээрэ: Алтайн хизаарай Шипуновско районой «Родина» колхозой Культурын ордоной фойе соо хатар боложо байна.

ТАСС-эй фотохронико.

Пропагандистнуудай семинар

Тээсгэн Мухаршэбэр тосхондо пропагандистнуудай нэгэ үдэрэй семинар боложо үнгэрөө. Эндэ Тарбагатайн, Мухаршэбэрэй, Бичурын аймагуудһаа олон пропагандист сугларжа, лекцинүүдые шагнаһан, хүдэлмэриингөө дүй дүршэл тухай хөөрэлдэһэн байна.

КПСС-эй обкомой лекторнүүдэй бүлэгые хүтэлбэрилэгшэ нүхэр Заикина уласхоорондын байдал тухай лекци уншаба. Удаань КПСС-эй обкомой лектор нүхэр Полякова, КПСС-эй обкомой пропаганда, агитациин таһагые даагшын орлогшо нүхэр Гершман гэгшэд лекцинүүдые хээ.

Тэрэнэй һүүлдэ олон пропагандистнар үгэ абажа, хүдэлмэриингөө дүй дүршэл тухай хөөрөө. Партиин XXI съездын материалнуудаар хэшээл хайшан гээд үнгэргэдэг тухайдаа пропагандистнууд нүхэд М. Серебренников (Бичура), М. Китаев (Тарбагатай), Хуторной, Федоров (Мухаршэбэр) болон бусад хөөрэбэ.

Манай корр.

Түрүү модошод

Баргажанай леспромхозой Гусиха гэжэ модо бэлэдхэлэй пунктын хүдэлмэришэд шэнэ долоон жэлэй түрүүшын жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын зорилгоор мүрысөө эмхидхэхэдээ жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхэ гэжэ шиидэһэн юм.

Пунктын модошод уялгаяа дүүргэлтэ болгон, нэгэдэхи кварталайнгаа даалгабариие мартын 26-да дүүргээд, һарын дүүрэтэр 2 мянга гаран кубометр модо түсэбһөө гадуур шэрээ.

Н. Тюрнев.

Малшадые эд бараагаар хүсэд ханганагүй

Холын гүүртэ, отарануудта ажаллагшадые эд бараагаар хүсэд хангаха асуудалда хүдөө нютагуудтахи худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэд гол анхаралаа хандуулха ёһотой байгаа. Гэбэшье Сэлэнгын аймагай олохон сельпогой хүдэлмэрилэгшэд дээрэ дурсагдаһан асуудалые тооногүй. Жэшээнь Юрөөгэй, Сүхын, Загастайн сельпонуудай хүдэлмэрилэгшэд малай фермэнүүдтэ, колхозой центрнүүдтэ худалдаа наймаа илангаяа муугаар эмхидхэнэ. Ноёхоной Мэнгэй гэжэ газарта 100 гаран малшад ажалладаг юм. Гэбэшье тэрэ нютагта нэгэшье магазин, ларёк, киоск үгы юм. Тэндэ ажаһуугшад эд бараа худалдан абахаяа аяар 15 километрын газарта колхозой центр ошохо баатай болоно. Тэрэшэлэн Юрөөгэй Шулуута гэжэ газарта үхэр, хонидой хэдэн гүүргэ, тараан ажалай бригада байдаг. Юрөөгэй сельпогой эмхидхэ... тэндэхи ларёк хоёрдохи һараа г... дэлнэгүй.

Загастайн сельпогой магазину... дай муугаар хүдэлдэг тухай... Тельмэнэй нэрэмжэтэ колхозой... шүүн иигэжэ мэдүүлнэ:

—Эд бараа, эдеэ хоол наймаа... даг магазинууд муугаар хүдэл... Хэрэгтэй хубсаһа хунар худалда... абахын тула Гисиноозерск горо... Ново-Селенгинск, Улан-Удэ ошо... той болоно. Захиһан эд бараа... най сельпогой хүдэлмэрилэгш... асаржа үгэдэггүй.

Дурсагдаһан сельпогой 9-дэхи м... газин һалан муу байдалтай. Т... гуудтань бутарһан махорко, элд... саарһан, муухай амһартанууд х... тэнэ. Үүдэнэй дэргэдэ хаягдаһ... мэшээгтэй гурилын тооһондо д... рагдажа байна. Магазинай н... маалагша нүхэр Воронцова б... һалан муухайгаар барижа ябаха... гадна, халаадгүйгөөр хүдэлдэг.

Аймагай сельпонуудай магаз... нуудта хүнгэн сэнтэй умывальни... электроутюг, аяга, блюдце, с... эдеэшүүлхэ чайник, колбаса, тол... хүрэһэн загаһан гэхэ мэтэ үгы ба... на. Трикотаж хубсаһан, оймһ... химда сэнтэй костюм, пальто, ... тал гэхэ мэтэ үгы.

Эдэ бүхы дутагдалнууд юун д... рэһээ гаранаб гэхэдэ аймпотре... союзай хүтэлбэрилэгшэд сель... магазинуудаар, малай гүүртэ, ф... мэнүүдээр ябадаггүй байна. А... потребсоюзай түрүүлэгшэ нү... Павлов январь, февраль һарын т... ша соо оройдоол хоёр үдэр ком... дировкодо ябаа. Худалдаа-найм... най таһагые даагша нүхэр Му... ев шэнэ жэлэй гараһанһаа хо... хаанашье ошоогүй. Иимэ ушар... аймпотребсоюзай хүтэлбэрил... магазинуудтаа ямар эд бара... дуталдажа байһыень мэдэнэ... Саашадаа хүдөөгэй ажалша... илангаяа малшадые хэрэгтэй ... бараагаарнь хүсэд хангадаг б... хын тула аймагай худалдаа-н... маанай хүтэлбэрилэгшэд зо... хэмжээ абаха зэргэтэй.

М. Никола...

Долоон жэлэй түрүүшүүл

ХОРИДОХИ ХАБАРАА...

Ажалдаа амжалта туйлажа, артелиингээ адуу малые атар тарганаар харууһалан үдхэдэг магтаалта түрүү малшад манай үргэн Яруунын алишье нютагта бии юм. Тэдэнэймнай нэгэн —«Знамя» колхозой ахалагша хонишон Ханда Цыдыпова мүн болоно.

Урдань һаалишанаар ажаллажа байһанаа колхозойнгоо хонишон болоһоор мүнөө хоридохи хабараа угтажа ябана. Энэ үе соогоо хонишон Хандын ажалша гараар түлжүүлэгдэһэн хони, хурьгадые суглуулаа һаа, гол нугые дүүрэжэ, хайшалжа абаһан хүбэн сагаан нооһониинь хада гүбөөе хушажа болохо гэжэ һанагдахаар юм. Гансахан үнгэрэгшэ жэлдэ өөрынгөө эгэшэ Пагматай хоюулаа 397 эхэ хониинһоо 398 хурьга абажа түлжүүлһэн, толгой бүриһөөнь 3420 грамм гэхэ гү, али хамта 1357 килограмм нарибтар нооһо хайшалаа. Тиихэдэ эртынгээ хурьгадһаа 1,2—1,6 килограмм нооһо хайшалжа, хурьгатай хонин бүриһөө хамта 4,6—6 килограмм нооһо жэл соо абаһан байна.

—Эртын хурьгадые абаха гээшэ ёһоор даа. Одоол мүнөө мяха, нооһо абалгые эрид ехэ болгохо оншотойхон аргамнай энэ гээшэ,—гээд хонишон Хандын омогорхон хөөрэхэдэ, «колхозоймнай долоон жэлэй түсэбые бэелүүлэлсэхэ найдамтай малшадаймнай нэгэн — Ханда Цыдыпова гээшэ» гээд, колхозойнь түрүүлэгшэ Семен Евдокимович Фоминой хэлэһэн үгэ һанаанда ороодхино.

Энэ хонишон малшадай ажалда ямар тиимэ шэнэ түрүү арга бии болоноб, тэрэниие зоотехническэ эрдэм ухаанай заабаряар заатагүй ажалдаа шадамараар хэрэглэжэ, бэшэндээ жэшээ харуулжа байдаг юм. Хонидые үбэлэй сагта түрүүлжэ, хурьгадые зохид һайн байрада эхэтэйнь суг байлгажа, түлжүүлхэ арга аймаг соогоо анха түрүүн ажалдаа хэрэглэжэ, мүнөө отарадаа хонидой һубайрха гү, али хурьгадай гарзалха ушарые эсэслэн усадхажа шаданхай. Түрүү хонишоной дүй дүршэлые халан абахаяа бусад колхозуудай хонишод Ханда Цыдыповада ерэгшэ һэн.

Мүнөө Ханда Цыдыпова эгэшэтэеэ хамта 405 толгой эхэ хонидые харууһалжа, түл түрэсэеэ гарзагүй һайнаар абажа, хонидойнгоо хүсэ шадал доошолуулангүй һаари хүйтэн үбэлые баража, урин дулаан хабарые угтаба. Өөрынгөө баян дүй дүршэлые залуушуулда дуратайгаар дамжуулан үгэдэг, ёһотой малшан болохынь тула заабари зүбшөөлөөрөө туһалдаг хадань, колхозойнь правлени үнгэрэгшэ жэлэй намар нэгэ залуухан хүбүүе отарадань туһалагшаар үгөө һэн.

— Ханда Цыдыповатай сугтаа ажаллахада амар даа. Ядалсаһан сагташни хододоо туһалжа, заажа үгэдэг. Намарһаа нааша хони харууһалха, илангаяа адуулха талаар олон юумэ мэдэхэ болооб. Мүнөө хони адуулнаб, — гэжэ арбан зургаатай Леонид хүбүүн ажалаараа омогорхонгёор хөөрэнэ.

Нүхэр Цыдыповагай ажал хэрэгтээ үнэн сэдьхэлһээ оролдожо, амжалтатай ябаһаниинь үндэрөөр сэгнэгдэжэ, Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй Президиум Хүндэлэлэй грамотануудаар шагнаһан, һаяхан тэрэ аймагай Соведэй депутадаар һунгагдаа юм.

Мүнөө хонишон Ханда Цыдыпова түрэл партиингаа XXI съездээр баталагдаһан түүхэтэ долоон жэлэй түсэбые бэелүүлхэ асари ехэ хэрэгтэ ажалайнгаа хубитые оруулалсажа, хүсэл зориг түгэлдэр ябана. Тиигэжэ түүхэтэ долоон жэлэй түрүүшын жэл —1959 ондо 100 эхэ хонин бүриһөө 125 хурьга абажа түлжүүлхэ, хонин бүриһөө 4 килограммһаа бага бэшэ нооһо хайшалха социалистическэ уялгаяа бэелүүлхын түлөө оролдоно.

...Ургыта хабарай урин дулаахан сагай ойртожо байһаниинь эжэлүүдгүй һанагдана. Март һара барагдажа, үдэр улам ута болобо. Хада, майлын саһан хайлажа, хони адуулхада хабатай саг эхилээ.

Үдэ голдо шудхадаг, Хархын бишыхан голой адаг тушаа байрлаһан отарада үдэшын ажал түлэг дундаа хэгдэнэ. Хони хурьгадай забһар залигүй мааралдаха, хонишодой хулайлха абяан дуулдана.

Соморхон аад, саб байса нягтаар түхеэрэгдэһэн хониной хото, хорёо соо сэбэрхэн, юумэн хуу гуримтай. Хотоной урдахи эбэр наруули хуһамагууд соо бэлшээриһээ бусаһан эхэ хонид хурьгадаа хүхүүлнэ. Боробтор халаадтай, хүхэ түжүүрээ үмдэһэн, пулаадаа уруунь боожорхиһон габшагай янзын эхэнэр зарим хонидые барижа байгаад хурьгыень абхуулна.

Хонидоо хурьгатайнь сугтань хонуулаад, үглөөгүүр гаргажа үбһэ, зелёнкоор эдеэлүүлһэнэй удаа уһалжа ерээд, түрэһэн хонидоо илгажа, таряа талханай зүйл үгөөд, бэлшээридэ гаргадаг юм.

Отарынь олонхи хонид январь һара соо хурьгалаа юм. Хонидойнгоо түрэхэеэ дүтэлхэдэнь газаагаа барижа хурьгалуулаад, харууһа, эдеэлүүлгыень улам һайжаруулдаг. Хонишодой өөһэдынь оролдожо түхеэрһэн хурьгадайнь байра сэбэрхэн, түлигдэдэггүй, зосоонь гурбан ондоо таһалганууд: 5—5, 10—15, 25—30 хурьгадай эхэтээ байхаар юм. Хана талаараа үбэлэй хүйтэндэ сэнтэхэгүйгөөр дулаалагданхай. Хуурай модоной хибэдэһэ хохиртой холёод 10—15 сантиметр зузаанаар хурьгадайнгаа доро дэбдижэ, шииг татахатайнь сасуу һэлгэжэ байдаг юм.

Хонидойнгоо дэлэгэнэжэ эхилхэдэ талха тарянай һүүл, сэбдэг һолоомо, зелёнко оготолон эдюулхээ болижо, талын һайхан набшаһалиг үбһэ, минеральна тэжээл, нарһанай шэлбүүһэ үгэдэг байна. Хотон соогоо тусгаар түхеэрэгдэһэн сэбэрхэн таһалга соо хонидоо түрүүлдэг, тэндэнь хододоо ветеринарна аптечкэ бэлэн байдаг юм. Хониной түрэмсөөр, хурьгаяа хүхүүлхынгээ урда тээ эхынь хүхые шоборжо муу һүеынь һаажа абадаг, дэлэнгэйнь шадархи нооһо хайшалдаг заншалтай. Тиигэжэ хурьгадые элдэб үбшэнһөө зайсуулна.

Хурьгадайнгаа хахад һара болохотойнь адли боро эдеэндэ оруулжа, набшаһалиг зөөлэхэн үбһэ, бутаруулһан овёс гэхэ мэтые эдюулдэг. Энэ отарын хонишод зундаа өөһэдөө хурьгадтаа витамин ехэтэй үбһэ бэлдэжэ абадаг юм.

— Январь һарада гараһан хурьгадаа майн һүүл багаар гү, али июниин эхеэр эхэһээнь һалгаахадамнай бэеынь шэгнүүр адагынь 25 килограмм татадаг. Үбэлжэлгэдэ оротороо ехэ хониинһоо өөрэгүй бэетэй болошодог даа. Зүгөөр лэ зун, намартаа һайнаар бэлшээхэ хэрэгтэй, — гэжэ хонишон Ханда Цыдыпова хөөрэнэ.

Мүнөө тус отарынхид январь соо хурьгалһан хонидһоо шэлэжэ, энэ жэлдээ хэнзэ хурьгадые абахаар олохон хони үрэжүүлээд байна.

— Энэ долоон жэл соо отарынгаа хонидой тоо толгойе олошоруулхаһаа гадна, хонин бүриһөө 5 килограммһаа бага бэшэ нарин нооһо, тиихэдэ жэл соо хурьгадайнь нооһонтой хамта тоолоходо хонин бүриһөө 7 килограмм нооһо абахабди, — гэжэ ахалагша хонишон Ханда Цыдыпова ажал хэрэгтээ этигэл найдабаритайгаар мэдүүлнэ.

Эгээл тиигэжэ колхоздоо хонишон болоһоор хоридохи хабараа ажал дээрээ амжалтатайгаар угтаһан Ханда Цыдыпова түүхэтэ долоон жэлэй түрүүшүүлэй зэргэдэ жагсажа, абаһан уялгаяа нүхэдтэеэ хамта нэрэтэй солотойгоор дүүргэхэнь дамжаггүй.

Ц. ДАНДАРОВ.

...Максимилианович Кржижановскиие хүдөөлүүлгэ

...большевик, агуусхэ Лени-... хамта ажал-ябуулагша, ...эхэ эрдэмтэ-энергетик, ...гэй гайхамшагта түсэб ...хабаадагша Глеб Мак-...вич Кржижановскиие ...ажалшад һүүлшын зам-...нин 2-то үдэшөө.

...барагшын бэеын шатааг-...һэтэй урна табиһан Сою-...шангай Колонно зал соо ...н зон орожо эхилээ.

...онно хүдэлөөнэй үнинэй ...лагша, алдаршаһан эр-... һүүлшынхеэ хүндэлэн ...ада урда үдэрэйхидэл ...мянган хүнүүд Союзуу-...нда срэһэн байна. Гур-...болоод лэ хүндэлэлэй ...гэдэнэ.

...онно тэмсэлдэ сугтаа ...нухэдүүдынь, ленинскэ ...эй түсэбэй ёһоор тү-... ехэ электростанцинуу-...рэнтэй хамта барил-...женернүүд, Волга болон ...рэхи мүнөөнэй энергети-... барилгануудые бариг-... Кржижановскитай ха-...леб Максимилиановичтай ...долоон жэл соо советскэ ...ые саашадань хүгжөөхэ ...холын хараата түсэб зо-... эрдэмтэд, ниислэл хотын ... научна организацинуу-... предприятинуудай тү-... наһа барагшые гүнзэгы ...он хүндэлнэ.

...бусад городуудһаа делегацинууд Г. М. Кржижановскиие хүдөөлүүлгэдэ ерээ.

Эстониин Верховно Соведэй Президиум, Министрнүүдэй Совет болон КП-гэй ЦК-һаа, Украинын, Белоруссиин, Грузиин, Казагай, Армениин Советскэ Социалистическэ Республикануудай научнуудай академинүүдһээ веногууд табигдана.

Хахасалгын һүүлшын час дүтэлбэ. Г. М. Кржижановскиин бэшэһэн «Вихри враждебные», «Слезами залит мир безбрежный» гэжэ урданай революционно дуунуудые революцида хабаадагшадай московско хоор Колонно зал соо дуулаа.

16 час. Союзуудай Байшанда оролго зогсоогдобо. Хахасалгын һүүлшын минута болоно...

Наһа барагшын бэеын шатаагдаһан үнэһэтэй урна табсан дээрэһээ аргаахаһаар үргэгдэжэ, залһаа гаргагдана. Хүдөөлүүлгэдэ хабаадагшад Улаан талмай тээшэ аалихаар ябаба. Эндэ ниислэл хотын олон мянган ажалшад сугларанхай, Московско гарнизоной сэрэгшэд жагсаагданхай.

17 час. Нүхэд А. Б. Аристов, Н. Г. Игнатов, А. И. Кириченко, Ф. Р. Козлов, Н. А. Мухитдинов, М. А. Суслов, Е. А. Фурцева, П. Н. Поспелов, А. Н. Косыгин, К. Т. Мазуров, Д. С. Полянский, хүдөөлүүлгэ эмхидхэхэ правительственна комиссиин гэшүүд Мавзолейн трибуна дээрэ гарана.

Моссоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ Н. И. Бобровников шаналал-гашуудалай митинг нээбэ.

КПСС-эй ЦК-гэй Президиумэй гэшүүндэ кандидат, КПСС-эй ЦК-гэй секретарь П. Н. Поспелов, партиин Московско городской комитедэй нэгэдэхи секретарь нүхэр В. И. Устинов, СССР-эй Наукануудай академиин вице-президент академик А. В. Топчиев, электростанцинуудые барилгын министр нүхэр И. Т. Новиков митинг дээрэ үгэ хэлээ.

Шаналал-гашуудалай митинг дүүрэбэ. Наһа барагшын бэеын шатаагдаһан үнэһэтэй урна Кремлиин ханын дэргэдэ асарагдаба. Артиллерийскэ салюдай нэрьеэн доро ханада түнхигдэһэн нүхэн соо урнань табигдажа, мраморна плитагаар хаагдаба. Тэрээн дээрэнь иигэжэ бэшээтэй:

Глеб Максимилианович
КРЖИЖАНОВСКИЙ

24 — 31
18—72 — 19—59
I — III

Советскэ Союзай Гүрэнэй гимнын аялган һүр жабхалантайгаар талмай дээгүүр зэдэлбэ.

Түр зуурахан шэмээгүй болобо. Сэрэгэйхид Г. М. Кржижановскида һүүлшын ёһолол хэжэ, Мавзолейн урдуур «Вихри враждебные» гэжэ урданай революционно дуунай аялган доро жэгдээр алхалалдан гарана.

(ТАСС).

...РАЛСАЛАА АЖАЛТАЙ НЯГТААР ХОЛБОХО

☆ ☆ ☆

...: Улан-Удын 33-дахи дунда һургуулиин багша Альберт Влади-...ов (баруун гарһаа гурбадахинь) 9-дэхи классай һурагшадта дарха-... байна.

Н. Сафроновой фото:

Һурагшад ажаллаха дуратай

Коммунистическэ партиингаа заабарине хүтэлбэри болгон, Курумканай дунда һургуули хүдөө ажахытай һуралсалаа холболгоор горьтойхон дүй дүршэлтэй болоо. Хэдэн жэлэй урда тээ эндэ һуралсал-үйлэдбэриин бригада эмхидхэгдэһэн юм. Тэдэнэр үбэлдөө Сталинай нэрэмжэтэ колхозой үүлтэртэ малай фермэдэ бодо ухэр болон тугалнуудые адуулдаг, наг шэбхэ огородой газар дээрээ шэрэдэг болонхой. Һурагшадай туһаламжаар һаалишадай һү һаалга нилээд дээшэлээ. Һурагшадай дундаһаа дүй дүршэлтэй модошо дархашууул, огороднигууд тодорон гарана. Нёдондо жэл эндэ эмхидхэгдэһэн модошо дархашуулай бригада һургуулида 35 мянган түхэригэй физзал, автогараж бариһан юм. Мүн мүнөө 15 һурагшад киномеханигай, 20 хүн трактористын, 13 хүбүүд электромонтёрой курса дүүргэжэ, аттестадтайгаа хамта тусхай үнэмшэлгэ абалсахань. Нёдондо жэл Сталинай нэрэмжэтэ колхозһоо 120 га газар абажа, 60 гектартань кукуруза, бэшэндэнь огород таряад, һуралсал-үйлэдбэриин хоёр бригада Эльфира Балдановай, Дамба Доржиевай хүтэлбэреэр ажаллан, баян ургаса абаһан байгаа. Хабартаа эртүүр поли дээрэ наг шэбхэ гаргажа, хоёр-гурба дахин уһалһан байна. Намартаа ургаса хуряахадаа, хоёр бригада тус бүридөө га газарһаа 135-аад центнер капуста, 140 центнер томат, 300 центнер кукуруза ургуулжа, аймагай хүдөө ажахын выставкэдэ хабаадаа һэн. Үбһэ хуряалгын үедэ интернадай хүбүүд гар хажууршадай бригада 13 хүнһөө байгуулжа, косилкын ябахагүй газарта сабшаа. 700 центнер үбһэ хуряажа үгэхэ уялга абаһан аад, 750 центнер бэлэдхэжэ, түсэбөө үлүүлэн дүүргэһэн байна. Энэ бригадые 9-дэхи классай һурагша Мүнхэ Очиржапов хүтэлбэрилөөд, үбһэ хуряалгын үедэ комсомолой айкомой улаан туг абаа һэн. Бригадада хүдэлдэг һурагшад 1500 ажалта үдэр олоо.

Мүнөө жэлдэ Курумканай дунда һургуули 120 хүнһөө бүридэһэн үйлэдбэриин лагерь байгуулха юм.

К. Бадмаев.

...000 шубуу тэжээхэ түсэбтэй

...бэрэй ай-...гын дун-...улиинхид ...нь нүхэр ...жиев) һу-... үйлэдбэ-...олболгоор ... дүршэл-... байн-...эдэ 10-да-... дүүргэһэн ...д трак-... мэргэжэл ...һан юм. ...9—10-да-...ай 24 ...ктор шу-...хада һу-...гшад эчэ ...ли дээрэ ...онно наг шэбхэ гаргаа. Эдэнэй хүдэлмэриие багша Пунсук Ринчинович Цыбикдоржиев хүтэлбэрилдэг.

Суулгын һургуулиинхид хоёрдохи жэлээ колхозой фермэнүүдтэ ажаллана. 3—6-дахи классай һурагшад 330 хурьга, 25 тугал харууһална. Һурагша бүхэн графигай ёһоор, долоон хоног соогоо нэгэ дахин хоёр часай туршада хүдэлдэг юм.

7—8-дахи классуудай һурагшад уһанай шубуудые тэжээнэ. Нёдондоһоо хойшо һургуулидаа 500 шубуутай болоо. Мүнөө жэл 5000 шубуу тэжээхэ түсэбтэй. Һуралсалайнь ажахыда хамтадаа 10 га огород, 10 га турнепс, 10 га кукуруза, 100 га шэниисэ таригдахаар хараалагдана. Һурагшад зундаа 100 га сабшалангай үбһэ хуряаха юм.

Б. Цыренов,
багша.

Ажалша бэрхэ һурагшад тухай

...АНУУДЫЕ ТЭЖЭЭБЭ

...о зун Байкало-Кударын ...рсаковска дунда һур-...аа ящигуудые машина-...жа байгаа бэлэй. Тэдэ-...эдэмнай, тоо томшогүй ..., сагаахан, бамбагар, ... амитад харагдаа һэн. ...үүдхэ болоһон дальба-... харууһалжа тэнжээхэ ...шөг хэрэг байгаа. Юун-..., эндэ нугаһа түрүүшын-...г болоо бшуу.

...ануудынь гэнтэ мууха-..., үдэниинь унажа эхил-...агша Александр Ивано-...ловскийдо һурагшадынь ...шобо. Дальбараануудые ... һүүлээр багшань: ... гэшэ. Витамин дута-... Эдир шубуушад тэдэндээ витамин ехэтэй тэжээл үгэжэ эхилбэ. Бүхэли үдэртөө дальбараануудые һахидаг болоо бэлэй. Тиигэжэ дальбараануудаа абараа һэн.

Дальбараануудые долоохон хүн тэжээгээ гэхэдэмнай хүнүүд үнэншэбэгүй. Валя Таглаева, Тамара Булдуева, Сергей Баторов, Катя Хребтовская, Ваня Мардеев, Дуся Харжиева, Гена Мониев гэгшэд гурбан һарын туршада 700 ажалта үдэр олоо. Тэрээнһээ гадна Г. Мониев, В. Мардаев ВСХВ-дэ хабаадажа, медаляар шагнагдаа.

Мүнөө жэл энэ һургуулиинхид 35 мянган шубуу тэжээжэ, гүрэндэ тушааха, үйлэдбэриин хоёр бригада эмхидхэжэ, «Знамя Октября» колхоздо хүдэлхэ уялга абаба.

ВСХВ-дэ ХАБААДАА ҺЭН

1958 оной зун һурагшад Баян арал дээрэ үбһэ сабшахадаа яһала бэрхэнүүд байба. Гараар 35 соото сабшахын орондо 50 гаран соото хүрэтэр сабшадаг байгаа. Тэдэ звенонуудые хүтэлэгшэд — Б. М. Карпов, А. И. Хребтовский һурагшадтаяа хамта хүдэлмэрилһэн юм.

4000 центнер үбһэ тэжээл һурагшадай хоёр звено колхоздо хуряажа үгөө һэн.

Эрхим ажалайнгаа түлөө тэдэ хоёр звено 1958 оной ВСХВ-дэ хабаадаа. Тэрэнһээ гадна Миша Илыгеев, Тоня Тынтуева, Галя Хурхутова, мүн тэдэнэй хүтэлэгшэд ВСХВ-дэ хабаадаха үнэмшэлгэ абажа, медальнуудаар шагнагдаа. Юра Хоржеев Москва ВСХВ-дэ ошожо ерээ һэн.

Том Шангаев.

МЕХАНИЗАТОРНУУД ҺУРАЛСАЛАА ДҮҮРГЭХЭНЬ

...ажахын ме-...нуудые бэ-... Сэлэнгын ... энэ жэл-... дүүргэжэ ... ...ын дирек-...дна орга-... һурагша-...алтаяа ... тушааха хэрэгтэнь туһалха талаар хэмжээ абанхай. Һурагшадтай хөөрэлдөө, консультаци саг үргэлжэ үнгэргэгдэдэг юм.

Мастер А. Толстихинай даадаг гурбадахи группынхид һайнаар һурана. Группын 24 һурагшадай 60—65 процентнь эрхим сэгнэлтэтэйгээр һуралсана. Һурагшад И. Совиновский, А. Анэсов, Зеновьев, Петров, Будажапов гэгшэд трактор болон хүдөө ажахын бусад техникые һайнаар шудална.

Тэрэшэлэн училищиин бусад группануудта эрхим һайнаар һуралсадаг хүнүүд олон. Апрель һарын 15-да училищиие дүүргэһэн механизаторнууд республикынгаа колхоз, совхозуудта ошожо, долоон жэлэй түсэбэй дүүргэлтэдэ өөһэдынгөө хубитые оруулхань.

П. Ангаров.

Коммунизмын мэндэһэнүүд

Загаһата нуур дахинаа мэлмэрхэнь*)

7. МҮНХЭ ДУРАСХАЛ

Мүнөөхи хаалта баригшадайнгаа дунда ошое. Харан гэһээмни хоёр хүн газар дээрэ үбдэгэлдэжэ һуунхай, нэгэ зурууд хабтагай дээрэ зургарханууд модо хадасагаан, отог оргой юумэнүүд дархалжа байба. Юушье хэжэ байһыень түрүүшээр ойлгожо ядабаб. Харин асуужа ойлгоходомни, айхабгар шухала юумэ дархалжа һууһан байгаа. Колхозой гэшүүд Сэнгэ Бадмаев Цырендондок Чимитов хоёр түүхэтэ долоон жэлэй эхиндэ колхознигуудай габьяата ажалаар баригдаһан шухала барилгын дурасхаал болгожо. хаалтын дээдэ эрмэгтэ һуулгагдан шудхагдаха «Коммунизм» колхоз. «1959 оной мартын 17» гэһэн хэб дархалжа байба. «Манай аша гушанар энээниемнай хараад омогорхожо, баясажа байхал!» гээд нүхэр Чимитов холынгоо аша гушанарые хаража байһан шэнги, холые шэртэн, бодолгото болон. хэлэнэ.

Мүнхэ дурасхаалай иимэ тэмдэг хэхэ гэжэ барилгашадай шиидэһэниинь тон зүб, тон һайшаалтай. Колхозой бүхы гэшүүд энэ барилгаараа хүгшэн залуугүй ехээр омогорхоно. Загаһата нуурай байһан сагта, тэрэнэй эрьедэ эдир наһаяа үнгэргэн, «хүн боложо, хүлөө шоройдоһон» мүнөөнэй үбгэд, хүгшэд шэнэ барилгые зорюута ерэжэ хараад, угаа ехээр урмашан баясана, согтой баяртай, дуутай дорьбоотой залуу үетэндөө магтаал юрөөлэй һайхан үгэнүүдые хэлэнэ. Далан найма наһатай Санжи Маниев холын гүүртэһээ зорюута ерэжэ, энэ барилга хараад, «табин жэл соо хүсэжэ ябаһан хүсэлни бэелбэ. Хүрөөт даа, хүбүүд, басагадни» гэжэ үнэн сэдьхэлһээ урмашаад, юрөөлэй үгэ хэлээд ошоо гэлсэнэ.

— Сэхыень хэлэхэдэ, иимэ ехэ юумын боложо байхада, Загаһата нуурайнгаа «амидырхаяа» байхада, тэсэжэ һууха арга байгаагүй. Барилга дээрэ һуга хүдэлжэ байнаб,—гэжэ дээрэ нэрлэгдэһэн пенсионер Бадма Мангатаевич хөөрэнэ.

—Ехэшье, шухалашье юумэ хэбэбди. Ехэшье, шухалашье һургаал абабабди. Хүнүүднай гайхалтай эдэбхитэйгээр, коммунистическэ ёһоор хүдэлнэ. Тиигэншьегүй яахаб. Аша үрэ ехэтэй ажал хэжэ байһанаа мэдэнэ ха юм,—гэжэ нүхэр Дарижапов хэлэнэ.— Түрүүлэгшэ өөрөө, тэрэнэй орлогшо А. В. Тапхаев, барилгын проект зохёоһон инженер В. С. Филимонов гэгшэд эндэһээ һалан һандангүй, үргэлжэ ударидана, өөһэдөө хүдэлэлсэнэ. Трактористнар Дондок Доржиев, Дивасан Жамьянов, Владимир Багинов, колхознигууд Гомбоцырен Цыдыпов, Цырен-Базар Цыремпилов гэгшэдые барилгын баатаршуул гэжэ «Бурят үнэн» газетэдээ бэшыт, — гээд бригадир Х. Х. Ундонов гуйгаа һэн. Тэрэ хүсэлынь бэелүүлэгдэбэ.

Роза Намжилова ажалдаа байна.

Эрэлхэг зоригтой, енеэдэтэй наадатай эдэ барилгашадһаа һалажа ошохонь бэрхэтэй байба. Теэд яахабши, ондоо шухала ажалтай— энэ колхозой гэшүүдэй соёл гэгээрэлэй асуудалые хараха, һонирхохо зорилготой һэн туладаа газараа хороохо баатай болобоб.

* * *

Улан-Удэдээ бусаһан хойноо, һаяхан колхозой парторг нүхэр Раднаевтай барилга тухай хөөрэлдэхэдэмни, иигэжэ хэлэбэ: «Барилгамнай мартын 22-то дүүргэгдэжэ, баяр ёһололой митинг болоо. Түрүүлэгшэ нүхэр Дарижапов, комсомол хүбүүн Гарма Доржиев, үбгэдэй зүгһөө Бадма Мангатаев, партиин айкомой, аймгүйсэдкомой зүгһөө инженер нүхэр Филимонов сэдьхэл хүдэлгэмэ, сээжэ дулаасуулма һайн һайхан үгэ хэлээ».

Шэнэ сагай шэнэ байдал

I. ХОЁР ОНДОО ЮРТЭМСЭ

Чесана нютагта, «Коммунизм» колхозой гэшүүдэй ажабайдалда болоһон ехэ хубилалтые, соёл гэгээрэлэй ургалтые харуулжа туршаха зорилготойб. Энэ колхоз республикымнай бусад колхозуудһаа онсо илгаагүй, жиирэй, томодхогдоһон ажахы юм гэжэ тэмдэглэе.

Хоёр юумые зэргэсүүлжэ, жэшээлжэ үзэхэдэ али алиниинь элеэр харагдадаг бшуу. Эндэхи зоной хуушанай байдал шэнэ байдал хоёрые элеэр илган харахын тулада алинайншье «амиды гэршэнэр» болоһон үбгэд, хүгшэдтэй, наһажаал хүнүүдтэй һайса, «дабирхайсьнь халаан», хөөрэлдэгдөө. Иигэжэ хөөрэлдэхэдэ, эндэхи зоной, мүн бүхы бурят арадай урданайнь барга харанхы байдал, мүнөөнэй һаруул һайхан байдал һүни үдэр хоёртол элихэнээр харагдажа, хоёр ондоо юртэмсэ шэнгеэр һанагдаба.

Мүнөөнэй гэгээн гэрэлтэ, зол жаргалта байдалые аржыса харуулхын тула хуушанай түүхэ руу халта шагаагаад абая. Ошон ошожо, хосорон хосорһон хуушанай саг тухай олон табые дурдаһанай хэрэггүй бээз. Урдань бурят зоной диилэнхи олонхинь гэгээрэл болбосоролгүй, адхаг һэжэгтэ дарагданхай, барга бүдүүлиг байдалтай, үзэг бэшэг мэдэхэгүй үтэли харанхы, «буруугай бэлшээриһээ гараагүй» дээрэһээ хүхэрэгшэ уулын саана юунэй биие хүсэд мэдэдэггүй жэшээтэй байгаа.

«Сэхыень хэлэхэдэ, «малгайтай малнууд» лэ ябагдаа гээшэ даа. Мүнөө юун гэһэн һаруул һайхан саг болоо гээшэб. Эрдэм һургуулигүй, гэгээрэл болбосоролгүй хүниие гэрдэжэшье бэдэрээ һаа олохогүйт. Айл бүридэ радио дуулажа, электро-наран яларжа байха! Элдэб үнгын хүсэтэ техникэ гар соошни, дуран соошни хүдэлжэ байха! Хүбүүд, басагаднай хүхэрэгшэ тэнгэриин наагуур, хүбэлзэгшэ үүлэнэй саагуур ниидэжэ хиидэжэ ябаха шадалтай!» — гээд үбгэд, хүгшэдэй омогорхоходо даган баясажа, энэ һайхан сагта ажабайһандаа, инаг түрэл Эхэ совет ороноо магтан, шадал зэргээрээ дуулажа ябаһандаа ехээр омогорхоноб.

2. АНХА ТҮРҮҮШЫН АРТИСТ

Хаалтын барилга дээрэ хорёод, гушаад наһанай хүнүүдтэй ана мана, тэн тэрээн хүдэлжэ байһан үнөөхи пенсионер Бадма Мангатаевич тухай хэдэн үгэ хэлэнгүй үнгэржэ болошогүй. Нүхэр Мангатаев энэ нютагта түрэһэн, хуушанай сагта олые үзэжэ, хатууе хазажа эдир залуу наһаяа үнгэргэһэн, Совет засагай тогтоһонһоо хойшо түрэл нютагтаа соёл гэгээрэл дэлгэрүүлэлсэжэ энэ хүрэһэн хүн. Совет засагай ашаар «гараа ганзагада, хүлөө дүрөөдэ» хүргэһэн Бадма Мангатаевич 1922 оной декабриин 8-да Чесанын сомоной Соведэй суглаан дээрэ Загаһатада түрүүшын һургуули бариха тухай тогтоол баталалсаад, 1923 ондо тэрэ һургуули барилсаа юм. Дондок Намжилоной «Жэгдэн» гэжэ зүжэгтэ Жэгдэнэй роль наадажа, анха түрүүшын артистшье болоод үзөө.

—Мүнөө Хоца Намсараевай гурбан боти зохёолые хуу уншаад, удаадахи хоёр номыень хүлеэжэ байнаб. Гайхалтай уран гоёор, үнэн зүбөөр бэшэнэ даа!—гэжэ тэрэ хэлэбэ.

3. «ҺАНААД, ҺАНААД ҮЗЭХЭДЭ...»

Бадма Мангатаевич ехэ хөөрүү, хүхюу, мэдэхэгүй юумэниинь үгы, дорюун, сарюун хүн байгаад, тэрээнһээ һалажа ядабаб.

—Хэд юуд ябаһан аад, хэд юуд болоо гээшэбибди,—гэжэ Бадма Мангатаевич хөөрэбэ.—Һанаад, һанаад үзэхэдэ тоншье һонин даа. Нам дээрэшье абаад үзээл даа. Революциин хэрэгтэ хабаадаһанай түлөө хэһээгдэхэ болоходоо, Байгал шадарһаа тэрьедэжэ эндэ ерэһэн Михаил Хурьганович Санхинаев гэгшэдэ 1904 ондо һарын 5 түхэригөөр үзэг бэшэг заалгаа бэлэйб. Теэд гурбан һара үзөөд лэ минии бүхы «һургуули» дүүрээ бэлэй. Юуб гэхэдэ: эхэ эсэгэмни намайе саашань һургаха шадалгүй болошоо. Тэрэ сагта үгытэйшүүл баяшуулда үдэрэй 20 мүнгөөр, хоёр наранай хоорондо, хара хүдэлмэри хэдэг байгаа. Бодоод үзэгты, табан түхэриг олохын тула, зуун үдэр гэхэ гү, али гурбан һара арбан хоног хара хүлһөө адхаха хэрэгтэй болодог һэн! Мүнөө һанахада, тэрэ саг тэсэшэгүй муухай зүүдэн шэнги агша даа!

Мүнөө хэды шэнээн һайхан саг болоо гээшэб! Хэлэхэ үгэшье олдохоор бэшэ даа!,—гээд Бадма Мангатаевич үргэлжэлүүлэн хөөрэнэ. — Өөрөө хүу хаража, мэдэжэ байна ха юм та даа. Манай соёл гэгээрэлые хараха гэжэ ерэһэнтнай ехэл һайшаалтай. Ябажа харыт, үзыт даа. Айлнуудаарнай орожо, аяга сайень уужа хөөрэлдыт даа... Загаһата нуураа дахин тогтоохын тулада шулуун-бетон хаалта барижа байһан манай хүнүүдэй баатарлиг ажалые харабат. Энээн тухай заатагүй бэшэхэ хэрэгтэй гээшэ... Һонин саг болоо даа: манай хүбүүд бульдозернуудые асараад, нуурайнгаа һабые гүнзэгырүүлжэрхихамнай гээ бшуу. Баһашье хүсэн гэжэ бии даа! Теэд хүрьһэтэеэ зандаа байг, загаһа нугаһандамнай эдеэлсэ хэрэгтэй болохо гээд хорижо болюулааб... Энэ нуурай 50 жэлэй саана урдажа ошохыень, замдаа 11 мянган бухал үбһэ абаашажа, аюул, сүйд хэһыень нюдөөрөө хараһан би. Загаһатынгаа дахинаа, хэтэ мүнхэдөө тогтохоёо байхадань хэмгүй ехээр баярланаб даа...

4. УУЛЫЕ УРБУУЛЖА ХАЯМА ШАДАЛТАН

Колхозой 270-аад айлай олонхинь Загаһата гэжэ түб тосхондоо ажаһууна. Энэ тосхон хоёр километр хахадта һунаһан гол үйлсэһөө гадна, ута богони хэдэн үйлсэтэй, түсэбэй ёһоор үргэдхэгдэжэ, шэнэдхэгдэжэ байнхай. Тосхон соогуурнь эндэшье, тэндэшье шэнэ гэрнүүд тобойлдоно. Үдэшэ болоходо электрын гэрэлээр яларжа, огторгойн мүшэдтэй санхаархалдана. Шэнэ байдалай шэмэг боложо, айлнуудта радио оронхой. Эндэ гурбан магазин, долоон жэлэй һургуули, 10 оротой, нарайлалгын таһагтай больница, колхозой гостиница, почто, сельпо, сомоной Совет байдаг. Колхозой ниитын бани суббото, воскресени бүри түлигдэнэ. Мүн һургуули, больницаһаа гадна, зарим айлнуудташье өөһэдын бани бии.

Тосхоной хажуу тээ ямар нэгэн заводойхи шэнги ута хоолой аяар дээшээ жүжыжэ, утаагаа угалзатуулан, огторгой өөдэ бааюулна. Эндэ колхозой электростанци, электрын хүсөөр хүдэлдэг ехэ тээрмэ, худаг, пилорама ажаллана. Механическа мастерской соонь токарна, үрэмдэлгын, точилдолгын станогууд, гагналгын агрегат бии. Колхозой 50 гаран механизаторнуудай мэдэлдэ 23 трактор, 14 комбайн, 13 автомашина, 2 бензовоз болон хүдөө ажахын бусад олон машина, техникэ үгтэнхэй. Энэмнай хэды ехэ хүсэн гээшэб! Бүхы механизаторнууд барандаа колхозой «өөрын» хүбүүд, барандаа эрдэмтэй, культура ехэтэй зон! Энэ хүнүүдэй Загаһата нуурайнгаа һабые гүнзэгырүүлжэрхихөөр забдаашань гайхалгүй. Хэрэгтэй болоо һаань—тэдэнэр ямар уула хадые урбуулжа хаяхал! Шэнэ сагай шэнэ баатарнууд одоол эдэнэр бэшэ аал! Эдэ механизаторнууд бултадаа эрдэм мэргэжэлээ, соёл гэгээрэлээ саг үргэлжэ дээшэлүүлжэ байдаг.

Ш. НИМБУЕВ.

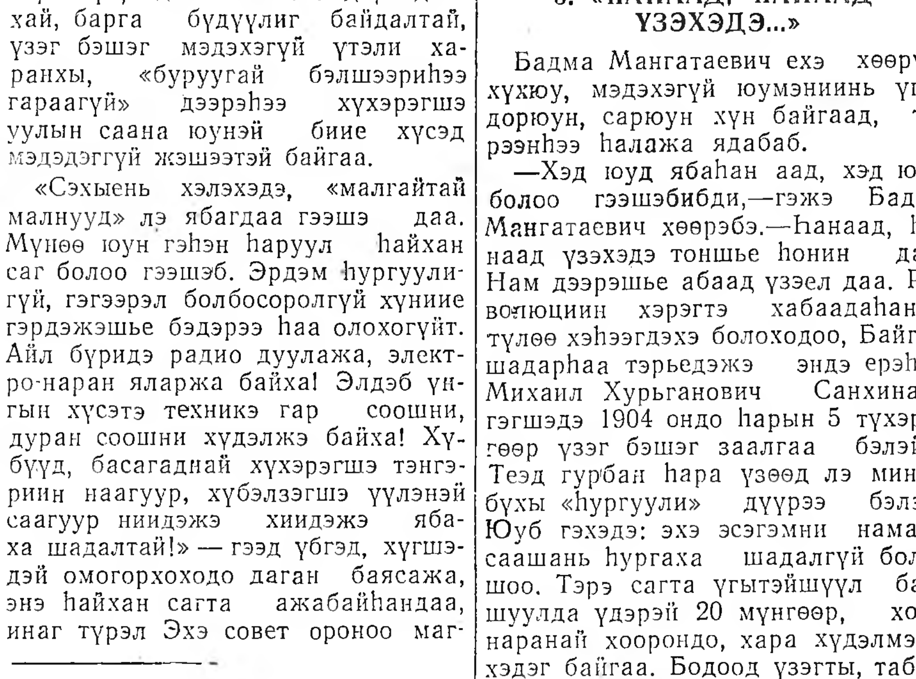

Роза Намжилова дуулажа байна.

А Мантаевай фото.

*) Үргэлжэлэл. Эхиниинь апрелиин 1-нэй номерто.

РЕСПУБЛИКЫМНАЙ УРАН БЭЛИГТЭН

Зураг дээрэ: 1. Тарбагатайн аймагай Куналейн хоор; 2. Түнхэнэй аймагай Туранай долоон жэлэй һургуулиин багша Евдокия Хамаганова энэдхэг хатар наадажа байна.

С. Доржиевай фото.

Шадабари мэргэжэлээ улам дээшэлүүлхыень, совет арадай олон үндэһэ яһатанай соёл культурые хүгжөөхэ, ажалшадые коммунистическаар хүмүүжүүлхэ хэрэгтэпь парти, правительствын эдэбхитэй туһалагша саашадаашье байхыень культура болон искусствын хүдэлмэрилэгшэдые КПСС-эй XXI съезд уряалһан байна.

Мартын 26-һаа 29 болотор Улан-Удэ городто республика доторхи уран һайханай бүлгэмүүдэй харалга боложо үнгэрбэ. Олониитын бэлиг шадабари хүгжөөхэ, 'тэрэнэй шэнэ формо бэдэрхэ, жэшээлхэдэ, арадай театрнуудые эмхидхэхыень парти уряалһан байна. Энээниие республикын ажалшад халуунаар угтажа, уран һайханай бүлгэмүүдтэ хабаадахаяа хүсэгшэдэй тоо улам олошорно.

Үнгэрһэн харалгада хамтадаа уран һайханай 25 бүлгэм, тэдэнэй 21-ниинь хүдөөһөө, 4-ниинь городуудһаа ерэжэ, хабаадалсаһан байна. Республикын Культурын министерство харалгада хабаадахые хүсэгшэд бүгэдые ерүүлжэ шадаагүй. Тиигэбэшье 1800 гаран хүн эдэ үдэрнүүдтэ бэлиг шадабаряа харуулба.

Уран һайханай бүлгэмүүдэй репертуарай шанар урда жэлнүүдэйхиһээ нилээдгүй дээшэлһэниинь элирээ. Харалгада асаргадаһан номернуудай олонхинь мүнөө үеын байдал харуулһан, гүнзэгы удхатай байба. Зүжэг драма, хүгжэмэй, хатарай, дуунай номернууд, уран һайханай уншалга гэхэ мэтэ харуулагдаа. Эдэ номернуудай барандаа шахуу һайнаар гүйсэдхэгдэһые тэмдэглэхэ шухала.

Түгэсхэлэй концертын дүнгөөр нэгэдэхи һуури Яруунын аймагай коллектив эзэлһэн, хоёрдохи һууриие Хэжэнгын, Кяхтын аймагуудайхид, гурбадахи һууриие Түнхэнэй, Бичурын аймагуудайхид хубаалдаһан байна. Городой коллективүүдэй дундаһаа Октябрьска районойхид түрүү һуурида гараба.

Яруунын аймагай уран һайханай бүлгэмүүд ехэхэн амжалта туйлаа. Тэндэһээ оройдоо 8 хүн ерэбэшье, олохон һонирхолтой номернуудые харуулаа. Тэдэнэй тоодо юрын колхознигууд, багшанар, хүдэлмэришэд бии. Худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэ Ж. Будаева «Бидэнэр партияа магтанабди» гэжэ дуу һайнаар дуулаа. Колхозой гэшүүн Нина Бутуханова «Хэмэл одон» гэжэ арадай дуу һайнаар дуулаа. Манай орондохи техникын асари ехэ хүгжэлтэ энэ дуун соо магтагдана. «Дружба» колхозой тракторист Семен Абагаевай хуур дээрэ наадажа байгаад, дуу дуулахадань харагшад ехээр һонирхоо. Л. Толстойн «Анна Каренина» гэжэ романһаа хэһэгые багша Анна Цыбикова шадамараар уншаба.

Яруунынхидай хатарһанород арадай пляска бүгэдэндэ һайшаагдаа. Тэдэнэр дуу дуулахадаашье, бусад номернуудые харуулхадаашье харагшадай, жюриин гэшүүдэй үндэр сэгнэлтэдэ хүртөө.

Түнхэнэй аймагай уран һайханай бүлгэмүүд харалгада һайнаар бэлдэһэнээ гэршэлбэ. Тэдэнэй программа һонирхолтой номернуудһаа бүридүүлэгдэһэн байна.

Пионервожата Хамаганова «Энэдхэг хатар», багша Бараева «Жаргал» гэжэ бурят арадай хатар хүнгэнөөр, бэлигтэй бэрхээр наадабад. Түнхэнэйхидэй бусадшье номернууд һайшаагдаһан байна.

Хэжэнгын аймагай Культурын байшангай (В. Николаевай хүтэлбэрилдэг) нэгэдхэмэл хоор гүйсэдхэлэй талаар бусад хоорнуудһаа дээшээ байба. Кяхтын, Бичурын болон бусад аймагуудай уран һайханай бүлгэмүүдэй тус харалгада муу бэшээр бэлдэһэниинь элирээ.

Улан-Удэ городой Октябрьска, Железнодорожно районуудай уран һайханай бүлгэмүүд олон хүниие хабаадуулһан, һонирхолтой номернуудые харуулһаараа шалгаржа, ашагүйхэн амжалта туйлаба. Октябрьска районой хатаршад хитад арадай хатар, ородой перепляс зохид һайнаар наадаа. Мүн сэмбын фабрикын хоор хэдэн дуу хонгёо хурсаар дуулажа, олондо һайшаагдаба. Энэ районой бусад хэдэн номернууд магтуулһан байна.

Железнодорожно районой уран һайханай бүлгэмүүд шадабари, мэргэжэлэйнгээ улам ургажа байһые харуулба. Рябцев Холодков хоёрой уншаһан, «Дворнигой хамуур» гэжэ шог бадагуудые түгэсхэлэй концертын эгээл эрхим номернуудай тоодо оруулмаар байна. Олониитын гурим эбдэдэг зарим залуушуулые, ажабайдалда ушардаг дутуу дунданууды тэдэнэр шангаар шүүмжэлээ. «Үбэлэй һайндэр» гэжэ украин, молдаван сюитэнүүдые паровозовагонно заводой Культурын ордоной балетмейстер Соколов һайнаар наадажа, альга ехээр ташуулаа.

Судна заһабарилгын заводой коммунистическэ ажалай бригадын гэшүүдэй, Улан-Удэ станциин депогой хоорнууд хонгёо һайханаар дуулажа, харагшадые баясуулһан байна. Мүн энэ депогой струнна оркестрын һайнаар наадаһые тэмдэглэмээр. Артур Араяанай хүтэлбэрилдэг шахтёрнуудай духовой оркестрын наадан эгээн һонирхолтой номернуудай нэгэн байна. Албахаагшад, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдһөө гадна, завод, фабрикануудай хүдэлмэришэд, тэдэнэй бүлэнэр городой уран һайханай бүлгэмүүдтэ олооро хабаададаг болоһониинь олониитын эдэбхиин, бэлиг шадабариин улам хүгжэжэ байһые эли тодоор гэршэлнэ.

Драматическа коллективүүдэй хэдэн зүжэг харалгын үедэ табигдаһан байна. Городок городой драматическа коллективэй табиһан В. Розовой «В поисках радости» гэжэ зүжэг тушаа хэдэн үгэ хэлэмээр. Зүжэгтэ хабаадагшадай олонхинь рольнуудаа хүндэ ойлгосотой, бэрхээр наадаа. Жэшээлхэдэ, Н. Удовиченко Савинагай рольдо наадахадаа, тэрэнэй абари зангые тодоор гаргажа шадаа. Мүн тэрэнэй үхибүүд—Татьяна, Николай, Олег гурбанай рольнууд үнэншэмэ һайнаар наадагдаа. Гэбэшье Лапшин болон тэрэнэй хүбүүнэй рольнууд бирагүйшэгөөр гараа. Тэдэнэр зүжэгэй удхыень ойлгожо абаагүйһөө, сценэ дээрэ бэеэ барингяар, хүжүүнээр наадана. Гол геройнуудайнгаа сэдьхэлыень хүнэй этигэмээр харуулжа шаданагүй. Энэ зүжэг юрэнхыдөө муу бэшээр табигдаа, шэмэглэгдээ гэжэ тэмдэглэмээр.

Энэ харалгада урдынхиһаа олон хоровой коллектив, дуушад, струнна, духовой оркестрнууд хабаадаа.

Гэбэшье Сэлэнгын, Заиграйн, Иволгын аймагуудай, Улан-Удын Советскэ районой уран һайханай бүлгэмүүд харалгада муугаар бэлдээ. Тэндэхи коллективүүдэй харуулһан номернууд һайтар мүлигдөө, заһагдаагүй байшоо. Тэдэнэр түрүү һууринуудые эзэлхэ дүүрэн аргатай байбашье, искусствын хүдэлмэрилэгшэдые бэлэдхэлгэдээ хабаадуулаагүй, тэдэнһээ туһаламжа заабари абаагүй байба. Уран һайханай бүлгэмүүдэй хүдэлмэридэхи дутагдалнуудай нэгэн гэхэдэ: бурят арадай хүгжэмэй оркестр харалгада хабаадуулагдаагүй. Имэ оркестрнуудые эмхидхэхын, хүгжэмэй хэрэгсэлнүүдые бии болгохо асуудалнуудта Культурын министерствошье Арадай творчествын байшаншье мүнөөдөө анхарал табинагүй. Бурят арадай хатарай искусствын һулаар хүгжэжэ байһые энэ харалга элирүүлээ. Манай композиторнууд хатарта хэрэглэхэ хүгжэм бэшэнэгүй гэжэ уран һайханай бүлгэмүүдэй гэшүүд зүбөөр шүүмжэлбэ. «Ёохор», «Ангуушадай хатар», «Хуранuудай хатар», «Моришодой хатарнуудһаа» ондоо юумэн бүлгэмүүдэй репертуарта байгаагүй. Тииһээ тиитэрээ эдэ хатарнуудай хүгжэмынь бирагүйхэн, нэгэ аялгань хэдэн дахин дабтагдана. Мүн мүнөө үеын байдал харуулһан нэгэ акттай пьесэнүүд, бурят дуунууд хомор байна.

Республикын культура, искусство болон литературын хүдэлмэрилэгшэд харалгын үедэ элирһэн дутагдалнуудые усадхахын тула саашадаа бүри ехээр оролдохо шухала.

У. БОЛДОНОВА.

Интеллигенциин түлөөлэгшэдэй суглаан

Уржадэр Улан-Удэдэ уран зохёолшодой, уран зураашадай, артистнарай, искусствын элдэб мэргэжэлтэдэй суглаан болобо.

«КПСС-эй XXI съездын шиидхэбэринүүд, творческо хүдэлмэрилэгшэдэй саашанхи зорилгонууд» тушаа КПСС-эй Бурядай обкомой секретарь Ц. Очиров элидхэл хээ.

Съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ хэрэгтэ искусствын хүдэлмэрилэгшэдэй, уран зохёолшодой, уран зураашадай саашадаа хэхэ хүдэлмэриие тодорхойлхо зуураа, энэ жэлэй ноябрь һарада Москвада болохо Бурядай искусство болон уран зохёолой декадада бэлэдхэлые улам эршэмтэйгээр, эмхитэйгээр ябуулха асуудалда элидхэлшэ тогтон хэлэһэн байна.

Суглаан дээрэ артистнар, уран зохёолшэд, уран зураашад үгэ хэлээ.

Суглаанда хабаадагшад дэлгэрэнгы шиидхэбэри гаргаа.

А. Шодонов.

Тобшохоноор мэдээсэхэдэ...

★ «Улаан Тори» колхоз барилга хэхын тулада үнгэрэгшэ үбэлэй үедэ хэдэн зуун кубометр модо бэлэдхэһэн байна. Тэдэ модоор нарайлалгын, байрын гэрнүүд барнгдаха юм.

Д. Ванжилов.

★ Хэжэнгын дунда һургуулиин уран һайханай кружогойхид аймагайнгаа колхозуудта концерт харуулна.

С. Цырендоржиева.

★ Курумканай дунда һургуулиин һурагшад Сталинай нэрэмжэтэ колхозой 150 гектар полидо наг шэбхэ гаргаа.

В. Ринчино.

★ «Эрдэм» колхозой (Зэдэ) гэшүүн Дулмажап Гармаева зургаан үхибүүдые хүмүүжүүлжэ байха зуураа, колхозойнгоо хашарагуудай гүүртэ даадаг юм. Зунай сагта хашарагуудаа бэлшээрн һайнтай газараар нүүлгэн адуулдаг байна.

Д. Цыремпилов.

★ Ранжуровай нэрэмжэтэ колхоз Кударын аймагай баян артельнүүдэй нэгэн юм. Энэ колхозой залуушуул уран һайханай кружок эмхидхэжэ, хүршэ колхозуудтаа ошожо наада харуулна.

И. Жамьянов.

Шэнэ гуримаар наймаална

Хэжэнгын аймагай колхозуудай холын гүүртэнүүдэй малшад наймаалагшагүй магазинуудтай болоһоор үнинэй. Энэ шэнэ гуримай хэрэглэгдэжэ байһан түрүүшын үедэ аймпотребсоюзай зарим хүдэлмэрилэгшэдэй зүгһөө этигэхэгүй, айхашье ябадал гарадаг байгаа һэн. Мүнөө наймаанай шэнэ гуримай аша туһатай байһаниинь элитэ болонхой.

Чесанын сельпогой түрүүлэгшэ нүхэр Васильев эгээн түрүүн наймаалагшагүй ларёк «Коммунизм» колхозой холын нэгэ гүүртэдэ нээһэн юм. Тиигэжэ малшадай үдэр бүри хэрэглэдэг, мүн үнэтэй сэнтэй эд бараа саг соонь абаашажа орхидог болоо һэн. Хоёр һарын үнгэрөөд байхада эндэ наймаалагдаһан эд бараанһаа орохо мүнгэнһөө нэгэшье түхэриг дутаагүй байгаа.

Мүнөө аймагай колхозуудай холын гүүртэнүүдтэ иимэ 18 ларёк хүдэлмэрилнэ.

Аймпотребсоюзай правлени хабарай тарилгын үедэ колхознигуудай дунда наймаанай хүдэлмэри бүри үргэнөөр ябуулха зорилготой.

Д. Колмаков.

ХИЛЫН СААНАҺАА

Банчен-эрдэниин хэлэһэн үгэ

ПЕКИН, апрелиин 2. (ТАСС). Синьхуа агентство иигэжэ дамжуулна: Шигацзе городой элдэб ажалтай хүн зоной мянга гаран түлөөлэгшэд митинг хэжэ, Түбэдэй нютагай правительствые тарааха, Түбэдтэхи үймөөе дараха тухай КНР-эй Гүрэнэй Соведэй приказые дэмжэбэ.

Түбэдэй автономно район байгуулхын тула бэлэдхэл хэхэ комитедэй түрүүлэгшын уялгые дүүргэгшэ банчен-эрдэни Түбэдэй ламанарнуудта, энгэй хүн зон болон патриодуудта хандан, митинг дээрэ үгэ хэлээ.

Түбэдэй нютагай правительствын хэдэн ажал-ябуулагшадай, Түбэдэй дээдэ тушаалта хархис этэгээдүүдэй урбалта хэһэн дээрэһээнь Түбэдэй нютагай правительствые тарааха, үймөө дараха тухай Гүрэнэй Совет приказ гаргаа гэжэ банчен-эрдэни хэлээ. Түбэдтэхи үймөөн тухай, Түбэдэй хархис этэгээдүүдэй Эхэ орондоо урбаһан тухай Синьхуа агентствын мэдээсэл соо дэлгэрэнгыгээр хэлэгдэнхэй. Арадай-сүлөөрэлгын армиин Түбэдтэхи сэрэгэй округ арад зондо хандаһан хандалга соогоо үймөө дараха, түбэд арадай аша туһые хамгаалха хэмжээнүүдые хараалһан байха юм. Таанад бултадаа зүб юумые буруу юумэнһээ заабол илгаруулха, һайн юумые хорото юумэнһээ илгаруулха, Арадай централна правительствын приказые, Түбэдтэхи сэрэгэй округой хандалгые дэмжэхэ, үймөө даралгадань Арадай-сүлөөрэлгын армида эдэбхитэйгээр туһалха ёһотойт.

Банчен-эрдэни саашань иигэжэ хэлэбэ. Түбэдэй нютагай правительствын үймөөндэ хабаадаһан этэгээдүүд, Түбэдэй дээдэ тушаалта хархис этэгээдүүд тоо томшогүй олон гэмтэ ябадал хэжэ, тон хорото муухай ааша гаргаа. Түбэдые амгалан ёһоор сүлөөлхэ тухай хэлсээе хүсэдөөр дүүргэхын тулада Арадай централна правительствын, түбэд арад болон патриодуудай гаргадаг хүсэлэл оролдолгодо тэдэ дайсад ходо һаад түбэг татадаг, ороной национальна нэгэдэл һуларуулха зорилгоор хододоо үгэсөө хэдэг, Түбэдэй сэрэгүүдые шэнэдхэн байгуулхаһаа хододоо арсадаг, демократическа хубилалтануудые хэжэ, һаруул һайхан, золтой жаргалтай социалистическэ общество байгуулха замда Түбэдые оруулха хэрэгтэ ходэдоо эсэргүүсэдэг байгаа. Тэдэ дайсадай хэһэн хорото ябуулганууд Түбэдэй ламанар, энгэй хүн зон болон патриодуудай эрмэлзэлгэ болон аша туһада тон харша байха юм. Түбэдэй нютагай правительствоһаа үймөөндэ хабаадагшад, Түбэдэй дээдэ тушаалта хархис этэгээдүүд хадаа Эхэ орондоо урбагшад, түбэд арадай дунда бии байһан яяр яндан этэгээдүүд, манай ороной бүхы арадуудай дайсад мүн болоно.

Арад зониие мэхэлхын тулада үймөөшэд буруу юумые зүб гэжэ харуулхые, өөһэдыгөө «оронойнгоо аша туһые харагшад» гээшэбди гэжэ харуулхые оролдодог байгаа гээд банчен-эрдэни тэмдэглээ. Эхэ орондоо урбалга Түбэдые империализмын колони дахяад болгохо, бүхы хүн зониие дахяад зобохо тулихыень баадхаха гэһэн эрмэлзэлгэ олониитэ ламанарай, энгэй хүн зоной аша туһада тааралдаха гээшэ аал? Һалбаран бадаржа байһан, золтой жаргалтай шэнэ Түбэдые байгуулгада, һалбаран бадаржа байһан, золтой жаргалтай байдал зохёон тогтоолгодо эсэргүүгээр хэгдэһэн ябуулганууд үргэн ниитэ ламанар болон энгэй хүнүүдэй аша туһада тааралдана гээшэ аал? Үгы, тааралданагүй. Иимэ юумэ хэхэ гээшэ үргэн олон ламанарай, энгэй хүн зоной аша туһадань эсэргүү ябуулга гаргажа, тэдэндэ муу юумэ хэһэн удхатай болохо байна бшуу. «Национальна аша туһа» гэдэгые харанабди гээшэнь империализмын болон бүлэг хархис этэгээдүүдэй хорото һанаашалгые хамгаалһан ябадал болоно бшуу.

Үймөөшэд «шажаниие х... шад» гээшэбди гэжэ ... нэрлэдэг гээд банчен-эр... гаа. Гэбэшье тэдэнэр «ш... хамгаалагшад» гээшэбди... лай-ламые хуули бусаар х... ламанар болон шажанай... тай эхэнэрнүүдые аладаг, жолдог, Буддын сүмэ хин... зарладаг, Буддын урда б... гэлэй бүмбэнүүдые хулгай... гаа. Энэ хадаа шажание... жа байһан ябадал ... лэхогүй, харин манай Бу... гаалда таарахагүй хорото... болоно. Шажание урдаа үймөө хэхэ гээшэ гүрэнэй... нуудта огто таарахагүй, ... зүгһөө хэгдэжэ болошогүй... болоно гээд банчен-эрдэни... тэмдэглээ.

Үймөөшэдэй хулгайлһан ... лама тухай гүнзэгы ехээр... һанаагаа зобожо байһан... элирхэйлхэ зуураа, үй... гарһаа далай-ламын түрэ... тархыень банчен-эрдэни ... байна. Түбэдэй автоном... байгуулха талаар бэлэ... комитедэй түрүүлэгшы... далай-ламын мүнөөдөө ... саг соо һайнаар дүүргэхы... хоб, үймөө даралгадань А... лөөрэлгын армида эдэб... туһалхаб гэжэ тэрэ хэлэ... мые буруу юумэһээ илгар... үймөөшэдые һайнаар тан... руулхыень, үймөө даралг... империализм болон ча... нуудаар дэмжэгдэдэг Түб... хис этэгээдүүдэй үгэсөө... бута сохилгодонь Арадай... гын армида һайнаар ту... түбэдэй ламанарнууд, энг... болон патриодуудые банч... үгынгөө түгэсхэлдэ уряа...

Түбэдэй автономно ра... гуулха талаар бэлэдхэл х... тедэй генеральна секретар... логшо Хамын Исицулуж... дээрэ мүн лэ үгэ хэлэһэн б...

ГДР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министерствын буруушаалга

БЕРЛИН, апрелиин 1. (ТАСС). АДН агентство иигэжэ дамжуулна:

ГДР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министерствын мэдээсэһэнэй ёһоор һүүлэй үедэ хариин оронуудай, тэрэ тоодо Баруун Германиин самолёдууд Германиин Демократическа Республикын газар уһан дээгүүр бүри олоор ниидэдэг боложо байна. Энэ оной мартын 22-һоо 28 хүрэтэр 4 самолёт ГДР-эй агаарай хилые дабаһан байха юм. Мартын 25-най үдэр 10 час 30 минутада Баруун Германиин самолёт Хальберштадт шадарай газар нютаг дээгүүр ниидээ. Мартын 27-ной 13 час 30 минутада Америкын илгаруулгын тэмдэгтэй нэгэ мотортой самолёт Зальцведель шадарай нютаг дээгүүр ниидэһэн байна. Мүн энэ үдэр баһа нэгэ иимэ самолёт Мейнинген шадар ГДР-эй хилые дабаа.

Мартын 27-ной 14 час 40 минута багта «Стинсон» маркын самолёт Эйзенах шадарай Диппах гэжэ һуурин газарай хажууда бууһан байна. Пилодынь Америкын гражданин гээшэб гэжэ хэлэһэн байна. Өөр тухайгаа тэрэнэй хэлэһэн мэдээсэлнүүдэй хэр зүб байһаниинь, ГДР-эй агаарай хилые дабаһанайнь шалтагаан мүнөө үедэ шалгагдажа байнхай.

ГДР-эй МИД хадаа ГДР-эй агаарай хилые хорото зорилгоор дабаһан шэнэ хорото аашануудыень эрид шууд буруушааха зуураа, эдэ хорото ябуулгануудые хэһэнэй түлөө зэмэтэйшүүл эдэ бүгэдын хойшолонгой түлөө бүрин харюусаха ёһотой гэжэ зааһан байна.

НАТО-гэй соведэй сессиин нээгдэхэдэ Эйзенхауэр үгэ хэлэбэ

ВАШИНГТОН, апрелиин 2. **(ТАСС-эй корр.).** НАТО-гэй соведэй сессиин түрүүшын заседаниин энэ үглөөгүүр нээгдэхэдэ, президент Эйзенхауэр үгэ хэлээ.

Социалистическэ оронуудта эсэргүү эзэрхэг түримхэй ябуулга хэхын тулада бэшэ, харин дайн байлдаае «зайсуулхын», баруун оронуудай «болбосоронги байдалые» Советскэ Союзай зүгһөө тохёолдохо «аюулһаа» аршалан хамгаалхын тулада НАТО-гэй байгуулагдаһан хэбэртэйгээр Эйзенхауэр мэдүүлээ. НАТО-гэй байгуулагдахада энэ союзай гэшүүдэй хоорондо экономическа «харилсаа» байгуулха «шэнэ хизаарлашагүй ехэ» арга боломжо нээгдээ, тэдэнэй политическэ холбоо барисаан бэхижээ гэһэн хэбэртэйгээр Эйзенхауэр хэлэһэн байна.

НАТО-гэй гэшүүд «нэгэн адли зорилгоһоо» үндэһэлэн нэгэдэнхэй. Энэ нэгэдэлынь «һанал бодолой, экономическа, сэрэгэй туһаламжаар» батадхагдана гэжэ мэдүүлээд, Эйзенхауэр саашань иигэжэ хэлээ: «Үнэн сэдьхэлтэйгээр хэлсээ хэхээр бидэнэр хододоо бэлэн байхабди... Манай правительствонууд Советскэ Союзтай хододоо хэлсээ хэжэл байдаг... Иимэ хэлсээнүүдые бидэнэр саашань үргэлжэлүүлхэбди. Буу зэбсэг хуряаха, Германиин асуудал тааруу зүбөөр шиидхэхэ. Европодо аюулгүй байдал хангаха, замбуулин огторгойе шэнжэлхэ талаар харилсаатай болохо тодорхой, таатай дурадхалнуудые бидэнэр саашадаашье оруулдаг болохобди». Советскэ Союзтай арсалдаагаа гуримшуулхын тулада НАТО-гэй гэшүүд оролдолго гаргаха гэһэншүүгээр Эйзенхауэр хэлэһэн байна.

«Дэлхэйе эзэмдэхые» социалистическэ оронууд эрмэлзэнэ гэжэ хардалга хэхэ һэдэлгэ Эйзенхауэр үгынгөө түгэсхэлдэ хэһэн байна. Амгалан байдал хангахын тулада баруун гүрэнүүдэй зүгһөө «эрэлхэг зориг» гаргаха, «хохидолдо» орохо шухала болохо гэһэн хэбэртэйгээр тэрэ хэлэһэн байна.

В. Парамонов.

Алжиртахи дайн байлдаан

ПАРИЖ, апрелиин 1. (ТАСС). Францийн сэрэгүүдэй болон Алжирай Национально-сүлөөрэлгын армиин отрядуудай хоорондохи байлдаан Алжирта һүүлэй үедэ бүри шангадаа. Алжиртахи Францийн сэрэгүүдэй штабай мэдээсэлые Францийн радио дамжуулаа. Тэрэ мэдээнэй ёһоор һүүлэй долоон хоногой турша соо 1.367 алжирайхид алуулһан, шархатаһан, плендэ абтаһан байна. Мүн энэ үе соо тус мэдээнэй ёһоор Францийн сэрэгүүдһээ оройдоол 58 хүн алуулһан байна.

Иимэ шанга байлдаан Алжирта үнгэрэгшэ жэлэй апрельһээ хойшо болоогүй юм гэжэ Францийн сэрэгүүдэй штабай коммюнике соо онсолон тэмдэглэгдэнэ.

ҮЙМӨӨШЭДЫЕ ХАТУУГААР ... ТУХАЙ ҺАСЫН ХҮН ЗОН ЭР...

ПЕКИН, апрелиин 2. ... Һаса городой элдэб ажалт... мартын 31-дэ суглаа хэжэ... Гүрэнэй Соведэй захирал... наар дэмжэхэ зуураа, үймөө... хаар шууд шиидэнги бай... гаа мэдүүлээ, түбэд арадай... байдалые һайшаажа ... элирхэйлээ. Мүн үймөө ... шодые хатуугаар хэһээхэ ... дэнэр эрилтэ хэһэн бай... Синьхуа агентство дамжу...

Далай-ламын хаана ... тухай Синьхуа аген... мэдээсэл

ПЕКИН, апрелиин 2. ... Синьхуа агентство иигэжэ ... нэ: үймөөшэдэй хулгайлһ... лама Инди ороо гэжэ ме... лоо. Мартын 31-дэ далай... рээнтэй суг ялалсаһан х... тад Инди хоёрой хоорондо... дабажа гараһан байна.

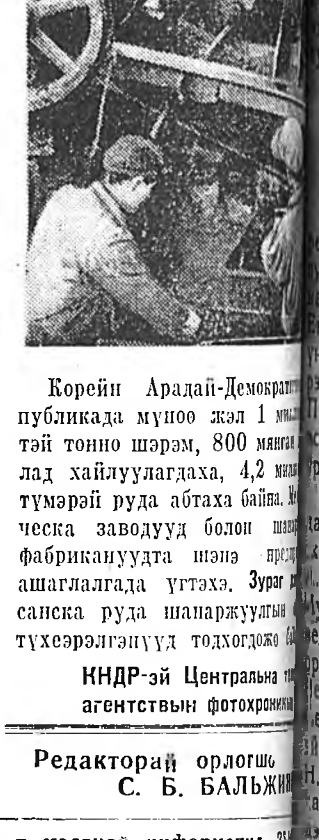

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора—46-32, зам. редактора—32-74, отв. секретаря—27-37, отделов партийной жизни —34-05, экономики—47-59, пропаганды и местной информации—3..., культуры и быта—24-74, писем и рабселькоров — 40-49, отдел переводов, корректорская—35-95, бухгалтерия—37-32. Для междугородных переговоров—16.

Н01002. Типография Министерства культуры Бурятской АССР